

TRIBUNE

Jaargang 45 • nr. 2 • februari 2009 • Nieuwsblad van de SP • € 1.75

Energie in de uitverkoop

Agnes Kant: "Wij moeten vooropgaan in de nieuwe koers"

Irak: "Meneer Balkenende, waar bent u nou bang voor?"

De SP is een hoorspelserie gestart onder de noemer: 'Ongehoord – geluiden uit de samenleving'. De hoorspelen zijn te beluisteren via zendtijd voor politieke partijen op radio 5, en op de SP-site. De productie van de hoorspelen ligt in handen van Jet van Boxtel, Bram Kniest en Lionn van der Horst. Van Boxtel is oud programma- en documentaire-maker bij de VPRO Radio, een van VPRO's illustere Nachtzusters en verantwoordelijk voor een groot aantal hoorspelen op de Nederlandse radio.

De eerste aflevering 'De Grijsse Weerschijs' schetst, met gevoel voor humor, een indringend beeld van de ouderenzorg in Nederland. Aflevering 2 zet de vragen omtrent de Nederlandse steun aan de inval in Irak nog eens op een rijtje. Beluister ze, via www.sp.nl/ongehoord.

COLOFON

**UITGAVE VAN
DE SOCIALISTISCHE PARTIJ (SP)**
verschijnt 11 maal per jaar

ABONNEMENT

€ 5,00 per kwartaal (machtiging) of
€ 24,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de Tribune gratis.

REDACTIE

Rob Janssen, Daniël de Jongh

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE:

Herman Beekers, Willem Bos, Ronald Kennedy, Suzanne van de Kerk, Marjo van Lijssel, Bas Stoffelsen, Karen Veldkamp, Anthonie Vermeer, Rob Voss

VORMGEVING

Antoni Gracia
Robert de Klerk
Gonnie Sluijs

ILLUSTRATIES

Gideon Borman, Arend van Dam,
Wim Stevenhagen, Peter Welleman

SP ALGEMEEN

T (010) 243 55 55
F (010) 243 55 66
E sp@sp.nl
I www.sp.nl

LEDEN- EN ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 40
F (010) 243 55 67
E administratie@sp.nl

REDACTIE TRIBUNE

Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 42
F (010) 243 55 66
E tribune@sp.nl

DE TRIBUNE IN GESPROKEN VORM

Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

DE TRIBUNE OP INTERNET

www.sp.nl/nieuws/tribune

COVER

Rob Voss

IN DIT NUMMER:

Agnes Kant

12

“Naast de successen is er nog genoeg over om voor te strijden”

CRISIS IN SP. DI RECHTS

Rechtsstaat

23

Onschuldig de cel in

Foto Peter Hiltz / Hollandse Hoogte

Kredietcrisis

25

“Wat Obama nu doet, moet Nederland ook doen”

EN VERDER...

- 4 Fotoreportage: Obamania
- 6 “Meneer Balkenende, waar bent u nou zo bang voor?”
- 16 Verkoop Essent en Nuon: Ze zijn nuts!
- 20 Een Ander Joods Geluid
- 26 Eva Gerrebrands gaat graag naar een pretpark

8 Nieuws 27 Gespot 28 Prikbord 30 Theo 31 Puzzel

Vuurtorenwachter

Ik heb laatst iets moois mee-gemaakt. Het was op station Boxmeer. Ik stapte in de trein naar Roermond en koos een plaatsje aan het raam. De deuren gingen dicht en de trein zette zich in beweging. Op dat moment kwam er een jongeman het perron op stormen. Teleurgesteld staakte hij zijn sprintje toen hij zag dat de trein al aan het rijden was. Maar wat gebeurde er? De trein remde af en kwam tot stilstand. Deuren weer open. Dankbaar stapte de jongeman in. En de trein verliet station Boxmeer.

Zoiets vind ik nou mooi. Een treinmachinist die even over zijn hart strijkt om iemand, die eigenlijk een minuutje te laat is, alsnog mee te laten rijden. Het is de spreekwoordelijke hand die uitgestrekt wordt, het is een gebaar van: ‘Kom maar, ik wacht wel even, ik laat je niet in de kou staan.’

Anno 2009 vind ik de actie van die machinist er eentje om in te lijsten. Hij is als de vuurtorenwachter met het menselijke lichtpuntje op de woeste kust. Zeelui zien dat lichtpuntje en koersen erheen. Omdat ze het herkennen van vroeger. Omdat het veilig en vertrouwd is. Omdat het menselijk is.

Overigens kwam de trein ruim op tijd aan in Roermond.

Namens de redactie: Rob Janssen

Hoop

Op 20 januari werd Barack Obama beëdigd tot 44ste president van de Verenigde Staten. Reden voor de Obama Club Nederland om op die dag een inauguratiefeest te houden.

Ruim 400 man, onder wie de nodige BN'ers, vierden in het Scheveningse restaurant 'Raar' de inauguratie. 'Obama is een nieuw type wereldleider (...) en een charismatische en inspirerende persoonlijkheid wiens boodschap voor verandering en hoop mensen in de hele wereld aanspreekt', aldus de website van de Obama Club.

Amper een dag later sprak de nieuwe VS-president al de intentie uit om alle Amerikaanse soldaten in de eerste helft van 2010 uit Irak te halen. Dit tot aangename verrassing van Harry van Bommel, die eveneens blij is dat Obama ruimte laat voor onderhandelingen met Iran. "Goed nieuws", aldus de SP'er, die onderkent dat de verwachtingen in de hele wereld zeer hoog zijn. "Ik zie ook dat de hoop die hij predikt aanslaat bij de mensen. Maar ik denk dat die vooral van toepassing is op de binnenlandse situatie; de VS zelf dus. Als het om buitenlandse politiek gaat, ben ik wat voorzichtiger. Ik constateer onder meer, dat hij 30.000 soldaten extra naar Afghanistan stuurt en in het conflict tussen Israël en Palestina sterk achter Israël blijft staan. In die brandhaarden zie ik dan ook zo snel nog geen verandering komen. Daar moeten we dus nog even afwachten."

Tekst Rob Janssen Foto's Suzanne van de Kerk

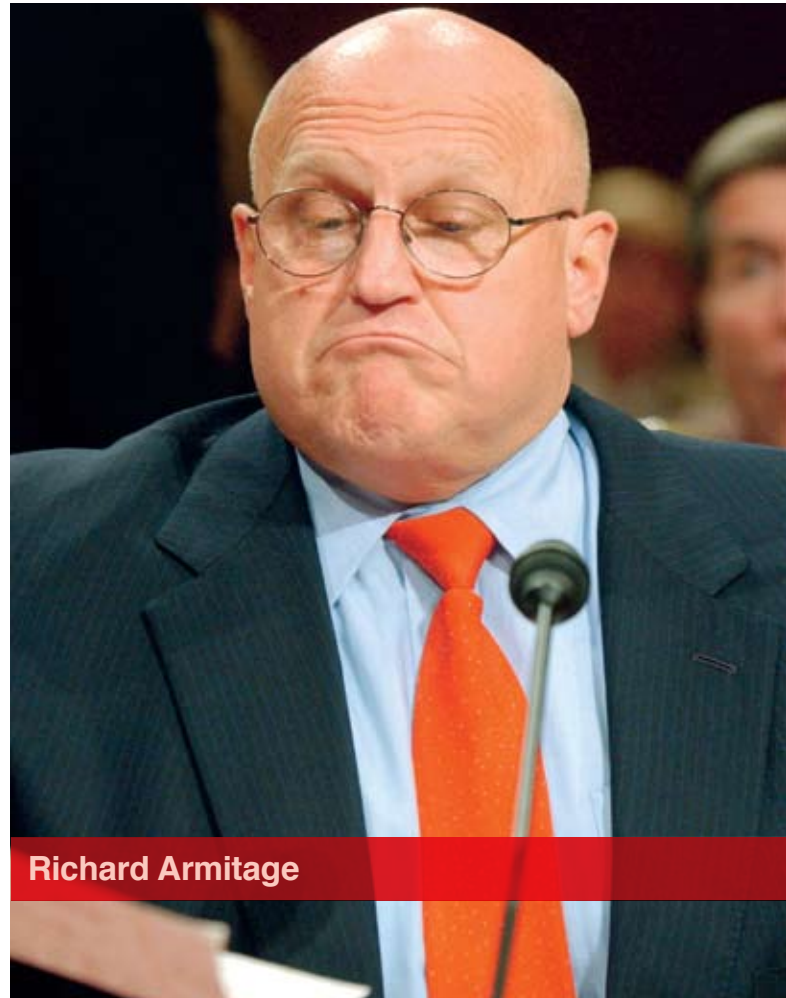
Nieuwe episode

Operatie Doofpot

Na jaren halsstarrig weigeren, kwam Balkenende begin januari plots over de brug. Er komt een onderzoek naar de Nederlandse steun voor de Irak-oorlog. Maar de voorgestelde onderzoekscommissie doet denken aan een slager die zijn eigen vlees keurt.

Nederland heeft de Irak-oorlog niet militair gesteund maar wel politiek – dat heeft premier Balkenende de Kamer steeds voorgehouden sinds het uitbreken van die oorlog in 2003. En daar zou een ‘juridisch sluitende redenering’ aan ten grondslag liggen. Kofi Annan, destijds secretaris-generaal van de Verenigde Naties, had er maar een paar maanden voor nodig om de militaire invasie in Irak ‘illegaal’ te noemen. Juristen van de Nederlandse ministeries van Defensie en Buitenlandse Zaken kwamen zelfs al na enkele weken tot die conclusie. Wat er precies is gebeurd met hun onlangs door NRC Handelsblad ontdekte memorandum daarover, is niet helemaal duidelijk. ‘Goed opbergen in de archieven voor het nageslacht, de discussie is hiermee voor dit moment gesloten!’, krabbelde een hoge ambtenaar erop. Tot verontwaardiging van de opstellers, die het kabinet erop wilden wijzen dat ook de juridische onderbouwing van de Nederlandse steun aan de Irak-oorlog op z’n zachtst gezegd wankel was. “Men stopte de vingers in de oren, men wenste gewilde adviezen”, zei een van de betrokken juristen in NRC Handelsblad.

Het is niet de enige belastende informatie die de afgelopen weken naar buiten kwam. In januari onthulde RTL Nieuws documenten

Richard Armitage

waaruit blijkt dat het kabinet in 2003 serieus heeft overwogen om de Amerikaans-Britse inval in Irak militair te steunen, met een marinefregat. Kort daarop publiceerden de GPD-kranten een interview met de voormalige Amerikaanse onderminister van Buitenlandse Zaken, Richard Armitage, waarin hij stellig beweert dat de VS Nederland in 2003 officieel verzocht om militaire steun te leveren. Een uitspraak die hij begin februari overigens weer terugnam. Maar een andere opmerkelijke uitspraak hield hij overeind: dat er een verband bestaat tussen de Nederlandse politieke steun en de benoeming van Jaap de Hoop Scheffer tot politiek hoofd van de NAVO.

Tel daarbij op dat het geduld in de Eerste Kamer aardig was opgeraakt na een reeks vertragingstactieken en ontwijkende antwoorden van het kabinet op de stroom aan Kamervragen, en het wordt duidelijk dat Balkenende nauwelijks meer met goed fatsoen onder een onderzoek uit kon komen. Begin februari ging hij overstag en kondigde een onderzoek aan.

Groot was echter de verbazing – en verontwaardiging – toen bleek dat hij geen parlementaire enquêtecommissie op het oog had, die verplicht, onder ede en openbaar verhoren mag afnemen. De aangekondigde commissie-Davids geniet weinig vertrouwen van

Steunpilaar van de democratie

Macht, welke dan ook, kan niet zonder controle en verantwoording. Want blijven beide achterwege, dan ligt machtsmisbruik en slecht bestuur op de loer. De controle op de macht is alleen mogelijk als de machtsstructuren en de besluiten die genomen worden doorzichtig zijn.

In een parlementaire democratie kiezen wij niet 'de macht'. We kiezen de controleurs van de macht, die – al of niet uit hun midden – de mensen kiezen die tijdelijk de macht mogen uitoefenen. Gelukkig staan die controleurs er in een democratie niet alleen voor. Ook de burgers hebben er recht op te weten wat er speelt, binnen en rond de macht. Onmisbaar daarbij is de rol van de verslaggever en de kritische journalist. De burger kan zich immers maar zelden rechtstreeks tot 'de macht' richten. De verslaggever vertelt de lezer, luisteraar en kijker wat er gebeurt en legt – zo nodig – uit. De kritische journalist zorgt ervoor dat we de waarheid te weten komen wanneer de minister, wethouder of gedeputeerde probeert ons iets op de mouw te spelden.

Maar de infrastructuur van de journalistiek (vooral de schrijvende pers) staat op instorten. Ook in deze sector winnen de bedrijfsbelangen – meestal verengd tot winstmaximalisatie – het steeds vaker van de oorspronkelijke doelstelling van de journalistiek. Zelfs een respectabele krant als NRC (PCM) werd het slachtoffer van een *hedgfund*.

Het gevolg: steeds minder mensen moeten steeds meer pagina's produceren. Steeds meer wordt ontleend aan derden; steeds minder is onderwerp van nader onderzoek en kritische ondervraging. Onderzoeksjournalistiek verliest het in alle opzichten van het snelle nieuws. Duiding, uitleg en reflectie leggen het af tegen de *hype* en de *scoop*.

Het is een vergissing te denken dat de zogenaamd nieuwe nieuwsbronnen op het Internet een alternatief vormen. De meeste gratis nieuwssites en de bloggers parasiteren op wat de schrijvende, radio- en tv-journalisten produceren. Valt de laatste weg, droogt de eerste op.

De kritische journalistiek is een steunpilaar van de democratie, net zo belangrijk als de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vereniging. Verdwijnt die, dan verdwijnt ook de democratie en worden we een machteloze prooi voor de macht. In Engeland en de VS, maar ook in ons land zien we de macht van de voorlichters, de *marketeers* en de reclamejongens onrustbarend snel toenemen.

Zij zijn de hulptroepen van de macht en permanent bereid om ons op het verkeerde been te zetten en ons pootje te lichten wanneer we op zoek willen naar de waarheid.

Neem (weer) een abonnement!

Jan Marijnissen

Jokkebrok Pechtold

Mislukkingen zijn wees, maar succes heeft zoals bekend vele vaders. Nu er na jaren gekonkeloes en gedraai eindelijk een commissieonderzoek naar de Nederlandse deelname aan de Irak-oorlog komt, profileert D66-leider Pechtold zich graag als de man van de onderste steen boven.

Valt daar wat op af te dingen? Zeker wel. Gaan we even terug naar het debat over de kwestie dat op 4 februari in de Tweede Kamer gevoerd werd. Minister-president Balkenende wees de D66-leider erop dat zijn partij in 2003 geen punt maakte van het gebrek aan openheid over Irak toen zij toetrad tot het tweede kabinet-Balkenende. Daarop stelde Pechtold de minister-president de vraag of er ergens in de beschaafde wereld in dat jaar het idee speelde om daar onderzoek naar te doen. "Op dat moment niet, maar ik heb ook gezegd dat er op het punt van oorlog verschillen van opvatting waren", antwoordde Balkenende.

"Mooi," was de reactie van Pechtold, "maar vanaf het moment dat er internationaal, waar dan ook, het idee speelde dat er waarheidsvinding moest zijn, hebben wij hier zelf voor het doen van waarheidsvinding een motie ingediend en verder alle moties daarover ondersteund." Het klonk goed, maar het klopt niet. Op 26 juni 2003 vroeg Harry van Bommel aan de regering inzage in de rapportage van de Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst over de vermeende massavernietigingswapens die Saddam Hoessein zou hebben. Op 28 augustus vroeg Van Bommel samen met Koenders (PvdA) en Halsema (Groenlinks) opnieuw om openheid over deze kwestie, desnoods 'wanneer strikt nodig op vertrouwelijke basis'. D66 onthield haar steun aan beide moties. Pas op 19 februari 2004 trad D66 tot het kamp toe dat openheid over Irak eiste. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald, maar dan moet je niet claimen dat je de eerste was.

de politieke oppositie. In de woorden van Agnes Kant: "Het old-boysnetwork moet het straatje van Balkenende gaan schoonvegen." Tijdens het ter perse gaan van deze Tribune vond in de Tweede Kamer een debat over de kwestie plaats. Balkenende houdt vast aan zijn commissie-Davids. Die gaat 9 maanden onderzoek doen en in die tijd zal het kabinet geen Kamervragen meer beantwoorden over de Nederlandse steun aan de Irak-oorlog. Kant: "Haar belangrijkste democratisch instrument, de parlementaire enquête, laat de Kamer zich uit handen nemen. Het gaat hier wel over steun aan een oorlog, Nederlanders hebben recht op de volledige waarheid. De grote vraag is en blijft: waarom wil de minister-president nu absoluut geen parlementaire enquête? Waar is hij bang voor?"

Tekst Daniël de Jongh

Foto Ron Sachs / Hollandse Hoogte

Illegaal gokken aangepakt

Minister Hirsch Ballin van Justitie gaat, op aandringen van de SP, aangifte doen tegen een aantal aanbieders van illegale goksites. Ook moeten de banken waarbij deze malafide bedrijven een rekening hebben, hun rekeningen stopzetten. SP-Tweede Kamerlid Jan de Wit: "Het is toch van de gekke dat een bank als ABN, die volledig eigendom is van de Nederlandse staat, de Wet op de Kansspelen overtreedt door illegaal gokken via internet mogelijk te maken." De Wit is blij dat de minister nu ook aanbieders aan wil pakken die zich niets hebben aangetrokken van eerdere oproepen om de illegale activiteiten te staken. "De minister moet nu doorpakken en niet langer met zich laten sollen."

Foto sxc.hu

Handen uit de mouwen, directeuren!

Directeuren van gemeentelijke diensten in Amsterdam moeten voortaan elk jaar het directiekantoor een paar dagen verruilen voor de werkvloer. Een hiertoe door de SP ingediende motie zorgde aanvankelijk voor discussie in de gemeenteraad, maar is nu toch aangenomen. Volgens SP-gemeenteraadslid Carlien Boelhouwer is het terug-naar-de-werkvloerprocedé een beproefd middel om de dagelijkse uitvoerende

Dames slaan

Rode uitslag op Corus-toernooi

SP-senator Eric Smaling heeft eind januari het wereldberoemde Corus-schaaktoernooi in Wijk aan Zee gewonnen (zie foto). Dat wil zeggen: in de speciale invitatiegroep voor (ex-)parlementariërs. Smaling wist onder anderen Fred Teeven, Bas de Gaay Fortman en Henk Vonhoff voor te blijven. Maar de cruciale partij was in de vierde ronde tegen Jan Nagel (voormalig PvdA-senator en ex-kartrekker van Leefbaar Nederland), wiens speelsterkte ongeveer gelijk aan die van Smaling werd geacht. Lange tijd ging de strijd dan ook gelijk op. "Maar in het eindspel had ik een trucje", vertelt Smaling geamuseerd. "Ik kon met de dame schaak geven. Nagel moest met zijn dame dat schaak opheffen en toen kon ik met een toren achterom in zijn koningstelling opnieuw schaak geven. Toen moest Nagel met zijn koning gedwongen mijn toren slaan, waardoor ik met mijn dame weer zijn dame kon slaan." Eh... juist, ja. Ongetwijfeld een prachtcombinatie, Eric!

Op de tweede plaats bij de politici eindigde Marius Erning, oud-Kamerlid voor de CPN. Smaling: "Daarmee was het de meest rode uitslag van het Corus-toernooi ooit. Na afloop hebben Marius en ik dat er bij de organisatie nog eens flink ingewreven, haha."

Smaling's ELO-rating (een soort variabel schaak-IQ) bedraagt momenteel 1940 punten. Ter vergelijking: de winnaar van het Corus-hoofdtoernooi, grootmeester Levon Aronian uit Armenië, heeft een ELO-rating van 2750. De SP'er met de hoogste ELO-rating is voor zover bekend Nico Schouten van het Wetenschappelijk Bureau. Hij staat op 2166.

Foto Eric Smaling

praktijk te leren kennen: "In Amsterdam, waar gemeentelijke directeuren om de paar jaar van werk veranderen, is dat zeker

niet te veel gevraagd." De handen uit de mouwen, dat zouden meer directeuren moeten doen.

Mbo'ers gediscrimineerd op kamermarkt

Stel je volgt een mbo-opleiding in Amersfoort. Je bent 18 en wilt zelfstandig gaan wonen, dus je schrijft je in voor een studentenkamer. Dan volgt een koude douche: woningcorporatie Portaal Amersfoort geeft voorrang aan hbo-studenten. 'Hallo Portaal, wat is dat voor discriminatie?', vraagt SP-Tweede Kamerlid Paulus Jansen zich af. Hij stelde er vragen over aan minister Van der Laan (Wonen). ROOD Amersfoort spant zich op lokaal niveau in om aan deze ongelijkheid op de woningmarkt een einde te maken.

Foto flickr

Massa-ontslagen: beleggers opgelucht

Elk AEX-genoteerd bedrijf heeft inmiddels ontslagen aangekondigd en ook voor vele banen in het midden- en kleinbedrijven wordt gevreesd. Kortom: de economische crisis verergerd, terwijl beleggers opgelucht ademen. De aandelenkoersen van Philips en Corus schoten onmiddellijk omhoog na de aankondiging van massaontslagen. De 'verlengde werktijdenverkortung' blijkt volgens de Volkskrant ingehaald door de economische werkelijkheid. Volgens Philips-topman Kleisterlee is er geen sprake van tegenwind meer, maar zijn we 'in een orkaan beland'. Het Centraal

Planbureau raamt dat de werkloosheid in 2010 zal verdubbelen tot 600 duizend. Ondertussen hebben de sociale partners stevige kritiek op de 'magere' plannen van de regering om de gevolgen van de crisis tegen te gaan.

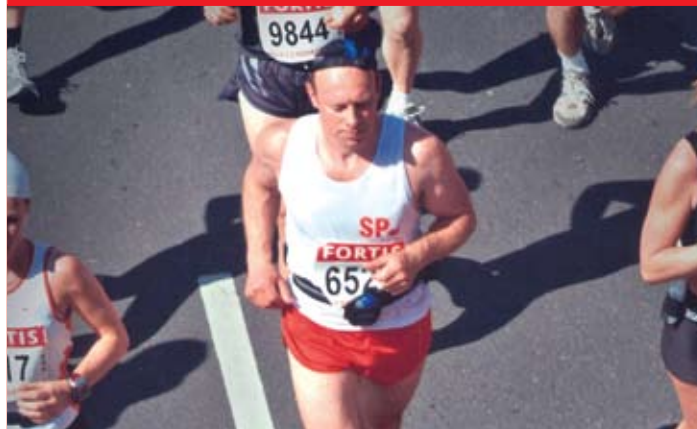
Crisis-maatregelen op kousenvoeten

'Druppels op een gloeiende plaat.' 'Maatregelen op kousenvoeten.' 'Blindheid voor de breedte en diepte van de crisis.' 'Nederland is de slome Henkie van Europa'. Dit is slechts een greep uit de reacties op de nieuwe maatregelen die het kabinet heeft aangekondigd om de economische crisis te bezweren. Ook SP-woordvoerder Financiën Ewout Irrgang vindt de aangekondigde kabinetsmaatregelen, die neerkomen op het geven van meer garanties aan banken, veel te mager. Hij vindt dat het kabinet een voorbeeld kan nemen aan landen als Duitsland en Frankrijk, die miljarden hebben geïnvesteerd. Ook moeten banken soepeler omgaan met kredietverlening aan gezonde bedrijven. "Het is tijd voor een pakket maatregelen met tanden. Kabinet, open de ogen en haal die hand van de handrem!"

Roet in koopkrachtstijging

Het Nibud heeft beraamd dat de koopkracht van Nederlanders het komende jaar met 1 tot 4 procent stijgt. Dat verklaart het instituut op basis van dalende (benzine)prijzen, lichte loon- stijgingen en het kindgebonden budget, waar vooral tweeverdieners van

Volhouders gezocht

Loop gratis de marathon van Rotterdam

Op zondag 5 april wordt de marathon van Rotterdam gehouden. Evenals eerdere jaren stelt de SP hardlopers en -loopsters in de gelegenheid om deze bijzondere wedstrijd gratis én in SP-outfit te lopen. Er is plaats voor 40 SP-deelnemers. Het SP-hoofdkantoor, vlakbij start/finish, is die dag speciaal geopend en dient als eigen kleedgelegenheid voor de SP-lopers en hun aanhang. Als u de marathon van Rotterdam voor de SP wilt lopen krijgt u niet alleen uw startgeld retour, maar tevens een gratis loopset. U hoeft geen SP-lid te zijn, sympathisanten zijn ook welkom om mee te lopen. Interesse? Neem dan voor 10 maart contact op met Paul Peters: (010) 243 55 54 of ppeters@sp.nl. Mocht u de marathon wat te veel van het goede vinden, maar wel andere wedstrijden in SP-kleding willen lopen dan kan dat ook. U loopt zeker niet alleen, want er zijn al ruim 200 lopers en loopsters die wedstrijden in SP-kleuren lopen.

Foto Paul Peters

profiteren. Maar persbureau ANP merkt terecht op dat 'de kredietcrisis roet gooit in de rooskleurige koopkrachtcijfers'. Zo gaat een alleenverdiener met twee kinderen er maandelijks ruim 16 procent op achteruit als hij of zij werkloos wordt. Daarom raadt het Nibud aan de broekriem aan te trekken en de koopkrachtstijging te benutten om schulden af te lossen.

Maar wat zijn we gelukkig

Te midden van alle sombere berichten is de halfjaarlijkse Eurobarometer gepresenteerd. En wat blijkt? Nederlanders zijn het gelukkigst van alle Europeanen. Alhoewel tweederde bezorgd is over de

werkzekerheid, zegt maar liefst 98 procent van de ondervraagde Nederlanders tevreden te zijn met het dagelijks leven en de financiële situatie. Ook blijkt uit het onderzoek dat Nederlanders 'de grootste fan van Europa' zijn. Driekwart van de ondervraagden is blij met het EU-lidmaatschap, dat is veel hoger dan het Europese gemiddelde (53 procent). Overigens wordt de Eurobarometer uitgevoerd door de Europese Commissie.

Foto flickr

Over Europa gesproken

De Dienstenrichtlijn, het ontslagrecht en recentelijk de Werktijden-richtlijn hebben het nut van 'Europa' onderstreept. Begin juni kunt u uw stem laten gelden in het Europees Parlement. De SP werkt momenteel hard aan het verkiezingsprogramma 'Een beter Europa begint in Nederland' en tijdens de partijraad op 21 februari zal de definitieve kandidatenlijst worden bekendgemaakt. De meest waarschijnlijke lijsttrekker is Dennis de Jong, bestuurslid van de SP in Rotterdam en drijvende kracht achter acties met internationale thema's als globalisering. Maar ook is hij als SP'er op de markt te vinden en doet hij mee aan het bezoeken van nieuwe leden. Op de conceptlijst wordt hij gevolgd door Kartika Liotard die momenteel met Erik Meijer de SP in het Europees Parlement vertegenwoordigt en een belangrijke rol heeft gespeeld in de strijd tegen de Dienstenrichtlijn. Partijsecretaris Hans van Heijningen hoopt op een verdubbeling van het aantal zetels tot vier. "De lijst toont een mooi evenwicht van jonge en ervaren mensen, waardoor ik zeker weet dat we ook in

Brussel een duidelijk sociaal en menselijk geluid gaan laten horen." Nummer 3 op de voorlopige lijst is Nicole van Gemert (Utrecht) en Niels Jongerius (ROOD Groningen) vult de voorlopige vierde plek.

Calvijn is cool

Het zal u wellicht niet ontgaan zijn, Calvijn (1509-1564) is terug van nooit weg geweest. En hoe! Er is niets 'calvinistisch' aan de stijlvolle glossy die de Franse theoloog moeten eren tijdens zijn vijfhonderdste geboortjaar. Calvijn is cool, lijkt de boodschap. Een kerkhistoricus noemt de reformator zelfs 'de Obama van de zestiende eeuw' en op de druk bezochte website van Trouw kunnen bezoekers hun 'Calvijn-factor' bepalen. Bewonderaar Jan Peter Balkenende zal op 30 mei tijdens de officiële herdenking een lezing houden. SP-Tweede Kamerlid Ronald van Raak kondigt alvast aan dat hij samen met senator Arjan Vliegthart een stuk gaat schrijven over 'het verminkte calvinisme van onze premier'.

Foto wikimedia

Kabinet blokkeert drie ton 'soldij' voor topman

Militairen kunnen, vanwege het zware werk dat zij verrichten, vervroegd met pensioen. Een goede zaak, vindt ook SP-Kamerlid Krista van Velzen. Maar als een oud-topmilitair zijn pensioen aanvult met een mega-inkomen bij onderzoeks-

Veredelde klankbordgroep

Masterplan Nieuw Crooswijk

De sloop van oude woningen is tot twee jaar uitgesteld, de nieuwe woningen raakt men aan de straatstenen niet kwijt en de bewoners kijken ondertussen tegen een troosteloze betonvlakte aan. Voor de SP Rotterdam zijn er duidelijke signalen dat het 'masterplan' Nieuw Crooswijk (zie Tribune Juni 2006) niet werkt. SP-raadslid Leo de Kleijn: "Het is tijd om de plannen aan te passen en te zorgen voor meer betaalbare woningen die de mensen wél willen hebben." Zoals voorspeld is de sociale samenhang verdwenen en kampen de overgebleven winkeliers met forse inkomstenderving. "De sloop heeft al de nodige schade aan de wijk toegebracht. Families die soms al generaties in de wijk woonden, moesten vertrekken omdat ze de vervangende nieuwbouw niet kunnen betalen." Ondertussen moet de Rotterdamse SP-fractie nota bene uit de media vernemen dat de gemeente tientallen miljoenen euro's wil steken in vier of vijf commerciële projecten. "Het is niet de taak van de gemeente om bouwprojecten te financieren als banken dat te risicovol vinden", aldus De Kleijn. "Ontwikkelaars en bouwbedrijven hebben in de vette jaren goud verdiend in Rotterdam. Nu mogen ze iets terugdoen voor de stad." De SP wil liever dat de gemeente investeert in maatschappelijke projecten die de voorraad van sociale huurwoningen ten goede komen. Dat kan ook in Nieuw Crooswijk. De Kleijn is boos dat hij in de media heeft moeten vernemen van de voorgenomen investeringen. "Het lijkt er steeds meer op dat dit college de gemeenteraad gebruikt als een veredelde klankbordgroep."

Foto Flickr.com / Janssen en De Kievith

instituut TNO, verandert dat de zaak. "Deze meneer zou bij elkaar 330.000 euro belastinggeld per jaar ontvangen aan salaris en pensioen", aldus Van Velzen. "Blijkbaar is het werk als vice-admiraal niet zo zwaar

dat pensionering nodig was, gezien het feit dat deze oud-militair een nieuwe topbaan accepteerde." Van Velzen heeft in de Kamer bezwaar gemaakt tegen het topsalaris van de topmilitair bij

TNO, een overheidsinstelling. En met succes. Het kabinet heeft het salaris geblokkeerd en gaat wettelijke regels stellen. Ook gaat het met de vakbonden om de tafel om een einde te maken aan het stapelen van salarissen op riante pensioenen.

Kafka in de polder

Een man zonder benen die met een papiertje moet bewijzen dat hij écht invalide is, het is slechts een van de voorbeelden van bureaucratische rompslomp uit het boek 'Kafka in de Polder'. Vier jaar lang hebben de vijf onderzoekers kafkaëske toestanden verzameld. Het resultaat is overhandigd aan staatssecretaris Ank Bijleveld. Volgens de Volkskrant is het een 'nieuw handboek voor ambtenaren, met tranentrekkende voorbeelden over onzinnige bureaucratische regels'. De tekst is eind dit jaar gratis te downloaden en het boek ligt nu al in de winkel. Wellicht vreemd is dat dit praktische 'handboek' niet aan ambtenaren wordt verstrekt...

Foto wikimedia

Opsteker

Agnes Kant is het Kamerlid dat zich het afgelopen jaar het best heeft ingezet voor de belangen van chronisch zieken en gehandicapten. Dat vindt de jury van de jaarlijkse Fakkelprijs die de SP-fractievoorzitter onlangs in ontvangst heeft mogen nemen. "Agnes Kant zet chronisch zieken en gehandicapten echt centraal", aldus de

jury. "Zij zorgt ervoor dat het geluid van chronisch zieken en gehandicapten daadwerkelijk gehoord wordt in Den Haag. Zij streeft ernaar de zorg toegankelijker te maken voor zorgvragers." De prijs wordt uitgereikt door de Chronisch Zieken en Gehandicapten Raad (CG-raad) en de 150 lidorganisaties daarvan.

'Jan uit Oss' wint prestigieuze prijs

"Meteen bij zijn eerste bezoek aan de koningin bleek al dat Jan Marijnissen geen mediatraining nodig had", sprak de voorzitter van de Stichting Machiavelli, Marja Wagenaar, op 28 januari. "Voor de twintigste Machiavelli-prijs, en die is voor een opmerkelijke prestatie op het gebied van publieke communicatie, hebben we gezocht naar een prijswinnaar die gedurende de afgelopen 20 jaar een unieke prestatie heeft neergezet. En toen kwamen we al heel snel en heel vanzelfsprekend uit bij Jan Marijnissen." Niet alleen de Hema-worsten die 'Jan uit Oss' in 1994 meenam voor hare majesteit staan in het juryrapport vermeld, ook zijn vooruitziende blik wordt uitgebreid genoemd. "Jan Marijnissen kreeg van alle kanten lof toegezaaid toen hij voor de zomer het partijleiderschap van de SP overdroeg aan Agnes

Nieuw Kamerlid

De Roos voor de Rooij

Door het terugtreden om persoonlijke redenen van Nathalie de Rooij, heeft de SP er weer een nieuw Kamerlid bij. Trix de Roos uit Vlissingen versterkt de gelederen. Op 13 januari is ze beëdigd als Kamerlid. "Het is wennen maar het bevalt goed", zegt ze over haar eerste dagen als Kamerlid. Het is overigens niet zeker wat ze gaat doen in de Kamer, ze treedt niet noodzakelijk in de voetsporen van De Rooij die zich specialiseerde in onderwijs. Samen met Henk van Gerven heeft ze al geijverd voor behoud van een basisziekenhuis op Walcheren. "Ik ben me op dit moment nog aan het oriënteren. De komende tijd ga ik meelopen met de zorg", legt De Roos uit. "Daar ligt mijn hart, maar ook bij de maatschappelijke opvang." De Roos heeft onder andere als vrijwilliger in de dak- en thuislozenopvang gewerkt.

Foto Bas Stoffelsen

Kant. Als partijleider die altijd de actualiteit naar een breder plan wist te trekken. En soms opereerde hij al jarenlang met een voorspellende waarde. Immers, voor het zelfreinigende vermogen en het bonussysteem van het bankkapitalisme heeft hij nog nooit een goed woord overgehad. (...) De groei van de SP heeft bovendien ook andere partijen gedwongen zich aanzienlijk meer dan voorheen te verdiepen in het dagelijks leven van hun kiezers. Ook dat is in niet geringe mate aan Marijnissen te danken. Jan Marijnissen heeft een stem gegeven aan die mensen die aan de zijlijn staan. Aan die mensen die zelf ook vaak denken dat ze niet meetellen.

Voor die groep was hij er niet alleen binnen het parlement, maar vooral ook daarbuiten. En daarvoor is een titel, die slechts weinig politici als geuzennaam zouden mogen dragen: volksvertegenwoordiger."

Foto Wesley Luntungan

Yes we can blog

Een nieuwe president, een nieuwe presidentiële site. Met de komst van de Obama's in het Witte Huis waait er ook een frisse wind door whitehouse.gov, de officiële site van de ambtswoning. Het nieuwe ontwerp gaat gepaard

met een multimediale aanpak: een blog, videoboodschappen, roulerende foto's en een overzicht van presidentiële huisdieren. "Obama heeft gedurende zijn campagne heel goed en handig gebruik gemaakt van Internet", vindt SP-webmaster Herman Beekers. De nieuwe site vindt hij echter weinig revolutionair. "Je vindt er keurig informatie over de 'bewoners', hun voorgangers en het regeringsprogramma. Maar een berichtenrubriek is niet echt wereldschokkend, ook al noem je het een blog." Overigens moet de website niet verward worden met Whitehouse.org, de hilarische website 'van' (over) George W. Bush.

Mosquito Xperience

Op 28 januari presenteerde ROOD, jong in de SP, het Zwartboek Mosquito's. Kamerleden konden daarbij een heuse mosquito-ervaring ondergaan in de Mosquito Xperience. In dit doolhof waren de jongerenverjaagkastjes (mosquito's) ook voor volwassenen hoorbaar. "Als ze dan wegliepen, stuitten de deelnemers telkens op gesloten jongerencentra, samenscholingsverboden et cetera; ze konden geen kant op", vertelt ROOD-voorzitter Eva Gerrebrands. Later die dag werd er in de Tweede Kamer gedebatteerd over de mosquito. Minister ter Horst noemde de inzet van de piepkastjes 'een brevet van onvermogen', maar wil ze niet verbieden.

Foto Archief ROOD

Agnes Kant

“Omdat we de weg kennen, horen we voorop te lopen”

Ruim een half jaar is ze nu het boegbeeld van de SP. In die tijd gebeurde er nogal wat. De kredietcrisis trekt een loodzware wissel op ons land en het einde is nog lang niet in zicht. Desalniettemin is Agnes Kant optimistisch over de toekomst: “Onze voorstellen worden overgenomen omdat ze gesteund worden door de mensen. Het kan anders en de SP loopt voorop.”

De laatste week van januari en de eerste van februari zijn roerig. Minister Bos van Financiën schiet de grootste bank van Nederland, ING, te hulp op een manier waarbij de grootste risico's voor rekening komen van de belastingbetaler. Balkenende komt voor het onderzoek naar de steun aan de oorlog in Irak met de uitvlucht van een commissie, en wederom met de steun van de PvdA wordt daarmee een parlementaire enquête op dit moment geblokkeerd. Maar ook: PvdA-minister Van der Laan (Wonen) maakt bekend een einde te willen maken aan de topsalarissen bij woningcorporaties. Eerste vraag aan Agnes Kant: staat de politiek aan de vooravond van een denkomslag?
“In antwoord daarop vertel ik een kleine anekdote. Een tijdje geleden bezocht een groepje Nederlandse topbankiers de Tweede Kamer. Hun trof geen enkele blaam, vonden ze zelf. Beschamend was het. Alexander Pechtold van D66 reageerde dan ook furieus: ‘Een absurde vertoning’, fulmineerde hij. En hij had gelijk. Maar wat gebeurde er later? Gerrit Zalm ging min of meer namens de Nederlandse overheid werken bij de nieuwe ABN/

Fortis-bank. Voor 750 duizend euro aan salaris. Plus bonussen! Ik wist niet wat ik hoorde. Want ik dacht dat er een einde zou komen aan dit soort exorbitante beloningen. Ik dacht dat die bonuscultuur moest stoppen. Daar was iedereen het toch over eens? Maar nee; de eerste de beste afspraak die onze minister van Financiën zélf maakt, gebeurt mét bonussen. En ook hierover wond Pechtold zich tijdens het debat op. Hij opende de aanval op het kabinet. En ook hier had hij gelijk, dus dacht ik: laat ik 'm eens vragen wat dan de oplossing van D66 voor die graaicultuur is. Toen zei hij: ‘Er moet een code komen, zelfregulering.’ Terwijl hij dus even daarvoor het kabinet daarop had aangepakt! En het geheugen van meneer Pechtold is kort: hij was die bankiers die geen enkele zelfreflectie kennen alweer vergeten. Hij is vooral van het korte effectje in een debat. Ik denk dat we kunnen concluderen dat neoliberale politici, waar Pechtold er een van is, nog in de ontkenningfase zitten.”

Wat precies moeten zij niet langer ontkennen?

“Kijk, een veelgehoorde opvatting is dat de kredietcrisis een probleem van de Verenigde Staten is, waarvan de gevolgen zijn overgewaaid naar Europa. Natuurlijk zijn de problemen daar ook begonnen. En ja, er is inderdaad iets komen overwaaien: in de

jaren tachtig van de vorige eeuw. Het neoliberalisme. Dát heeft zich verspreid over Europa en heeft ook in Nederland voet aan de grond gekregen. Dáár ligt de diepere oorzaak van de kredietcrisis die ons nu teistert. Langzaam maar zeker ontstond er een cultuur van meer markt en minder overheid. Een cultuur waarin kortetermijnwinst en aandeelhoudersbelang centraal stonden. Dat is allemaal niet zomaar komen aanwaaien. Nee, het is enthousiast uitgedragen door de VVD, het CDA, D66 en de PvdA. Liberalisering, deregulering, privatisering, flexibilisering; ze kregen er maar niet genoeg van. Sinds de SP in de Kamer zit, hebben we gewaarschuwd voor dat ongeremde kapitalisme. Het brengt geen stabiliteit, het houdt geen rekening met het algemeen en langetermijnbelang. Het kapitalisme zonder teugels laat zijn ware gezicht zien.”

En nu?

“Toen de kredietcrisis begon, was de SP de eerste die met een plan kwam met voorstellen voor ingrijpende hervormingen van het financieel-economisch systeem. Dat plan behelst onder meer forse aanscherping van regels en toezicht, beperking van de macht van de aandeelhouders en beëindiging van de onzalige bonuscultuur. De compleet uit de bocht gevlogen liberalisering moet op de schop. Dat is wat er moet gebeuren.”

“Over de waarheid onderhandel je niet”

Tijdens de partijraad in december haalde Kant twee citaten aan. 'Steeds minder toezicht en een steeds fanatieker, bijna fundamentalistisch geloof in de ongebreidelde vrije markt hebben een dodelijke cocktail opgeleverd.' En: 'We moeten het Angelsaksische model van ongelimiteerde kortetermijn-winstmaximalisatie vaarwel zeggen.' De eerste bleek van Wouter Bos, de tweede van Jan Peter Balkenende.

Is er ondanks die ontkenning-fase toch niet sprake van het begin van een koerswijziging in regeringskringen?

"Aan de ene kant zie je inderdaad dat de kredietcrisis de ogen en oren lijkt te openen. Je hoort plotseling taal die ons bekend in de oren klinkt, misschien zelfs wel als muziek. Maar woorden zijn niet genoeg. We moeten maar afwachten of die koerswijziging er komt. Minister Bos zei ook dat het nooit meer zo wordt als het was. Hoe het dan wel moet, zei hij er niet bij. En vervolgens benoemt hij Zalm met een vorstelijk salaris en bonussen bij ABN. En premier Balkenende stelde dat we meer naar het 'Rijnlandse model' moeten. Wat dat precies is en wat er dan anders moet, is mij niet duidelijk geworden. Wel liet hij zich in het Financieele Dagblad ontvallen, dat 'het klassieke Rijnlandse model zich kenmerkt door een zekere mate van inflexibiliteit'. Volgens hem leidt dat er onder meer toe dat nieuwe groepen mensen moeilijk een plek op de arbeidsmarkt kunnen veroveren. De moderne variant van het Rijnlandse model noemt de premier de 'Rijndelta-variant'. Maar houdt die in dat de deuren wagenwijd open moeten voor werkgevers, zodat zij in de toekomst nog gemakkelijker mensen kunnen ontslaan? Het is dus zeker oppassen geblazen met die zogenaamde koerswijziging van het kabinet. Centraal moet de vraag staan: wat kunnen we leren van wat er mis ging voor de stappen die we de komende tijd gaan zetten? En hoe moet het daarom anders. Dát is het debat dat dit jaar gevoerd moet worden. Andere partijen, die jarenlang verantwoordelijk waren, moeten dan wel in de spiegel durven kijken."

Erg optimistisch klinkt dat niet...

"Dat ben ik juist wel! Want als je goed oplet, merk je dat onze invloed als partij groeiende is. Dus ook dat wat men nu nog niet in wil zien, zullen we af gaan dwingen. Zoals we dat tot nu toe op allerlei fronten gedaan hebben. Je merkt namelijk dat onze voorstellen steeds vaker ook door anderen worden overgenomen. Een paar voorbeelden? De PvdA wil nu ook dat er minder woningen gesloopt worden en dat de huurder daarbij inspraak moet krijgen. Het CDA bepleit nu ook minder fusies van zorginstellingen, omdat de schaal te groot wordt. Er komt een plan voor buurtverpleeghuizen, op initiatief van de SP. 'Wijkzuster terug' kopte de Telegraaf onlangs: staatssecretaris Bussemaker van Volksgezondheid heeft kennelijk het licht gezien. Zij vindt nu bovendien ook dat vaste hulpen met een vast contract het werk in de thuiszorg moeten gaan doen, en niet constant wisselende alfahulpen. Stel je voor: dat gebeurt dus nadat de marktwerking de vaste hulpen heeft gedwongen om als alfahulp te gaan werken! Er is nu een wetsvoorstel in de maak om dat onmogelijk te maken. En jawel, dat heeft alles te maken met de maatschappelijke druk die ontstond na ons thuiszorgspotje met Mieke (de oudere dame die zich uitkleedt - red.). Toen dat tv-spotje laatst de Gouden Loeki won, stemde mij dat ook zeer optimistisch. Waarom? Omdat het blijkbaar zo is dat als de Nederlandse bevolking mag kiezen uit al die tv-spotjes, dat mensen blijkbaar toch kiezen voor datgene wat er toe doet, voor wat zij belangrijk vinden, in dit geval: menselijke thuiszorg. Daaruit put ik hoop voor de toekomst. Nog zo iets. Nadat de SP jarenlang heeft gepleit voor kleinere scholen, komt nu minister Plasterk met een voorstel om de schaalvergroting in het onderwijs tegen te gaan. En dat ook het CDA een fusiestop wil. En het besef begint door te dringen dat het toch niet zo verstandig is om de grens open te zetten voor werknemers uit nieuwe lidstaten van de EU. En dat er eindelijk eens iets gedaan wordt aan de topsalarissen in de publieke sector. Deze hele opsomming... het zijn stuk voor stuk ónze successen."

Oh ja?

"Ja. Als ik op tv woordvoerders van coalitiepartijen trots zie vertellen dat ze iets aan die topsalarissen gaan doen, dan denk ik: ja, daar heeft de SP zich sinds

haar intrede in de Kamer voor ingezet. Dat hebben we dus gewoon beréikt. Als je het maar vaak genoeg blijft aankaarten en erop blijft hameren. Als je de strijd maar lang genoeg volhoudt. Het is een succes, als zij gaan zeggen wat wij al jaren willen. Nog beter is als ze ook gaan dóen wat wij willen."

Maar het is toch winst dat andere partijen blijkbaar tot beter inzicht zijn gekomen?

"Je moet kijken waaróm dat gebeurt. Dus: waar komt de steun voor onze voorstellen feitelijk vandaan? En dan betwijfel ik of die partijen echt tot beter inzicht zijn gekomen. Nee, het is iets anders. Onze voorstellen worden overgenomen omdat onze opvattingen en ideeën gesteund worden door de mensen. Dát geeft de doorslag. Wij hebben niet alleen in debatten gestreden voor onze opvattingen, maar wij hebben steeds ons parlementaire optreden verbonden met de mensen. Dát is de basis van ons succes. En dat is tevens het verschil met andere partijen. Maar naast die successen zijn er nog genoeg dingen om voor te strijden. Vele maatschappelijke noden worden door het kabinet nog niet gezien, laat staan opgelost."

Wat zijn volgens jou de belangrijkste daarvan?

"Waar het op het menselijk vlak te vaak tekortschiet, is de zorg. De thuiszorg wordt om zeep geholpen door bezuinigingen en verplichte marktwerking. Nog steeds zijn er schrijnende situaties in verpleeghuizen, verzorgingshuizen, in de geestelijke gezondheidszorg en de gehandicaptenzorg. Niet omdat de mensen niet hard genoeg werken, maar omdat zij te veel moeten doen, in korte tijd en met te weinig collega's. En dan wordt er door dit kabinet-Balkenende doodleuk ook nog eens 800 miljoen bezuinigd op de langdurige zorg, de AWBZ.

Vervolgens wordt de zorg ook nog eens geteisterd door een controle-, indicatie-, registratie- en certificatiegekte. Die papierwinkel, die bureaucratie is dodelijk voor de zorg, waar sowieso al een personeelstekort heerst. Gevolg: minder handen aan het bed, gedemotiveerd personeel en gefrustreerde patiënten. Daar heeft de regering nauwelijks oog voor; ze zit echt op de verkeerde koers. Dat leidt tot verdere ontmenselijking van de zorg. Er is geen tijd meer om mensen in verpleeghuizen wat

“We komen met een offensief voor goede menselijke zorg voor iedereen: ‘Onze Zorg’”

extra aandacht te geven, als ze jarig zijn of buiten een frisse neus willen halen bijvoorbeeld. Ik hoor berichten uit zorg- en verpleeghuizen waar nabestaanden, medewerkers en personeel amper meer de tijd krijgen om afscheid te nemen van overleden bewoners. Razendsnel moet de kamer ontruimd worden, anders wordt de huurprijs van de kamer per dag in rekening gebracht. Zulke dingen gebeuren in Nederland anno 2009. Dat is beschaamd. Het moet anders en dat kán ook. Ik heb diverse verpleeghuizen bezocht die de zorg uitstekend georganiseerd hebben: kleinschalig en op buurtniveau. Kortom, meer actie in de zorg is keihard nodig. Daarom komen we met een offensief: ‘Onze Zorg’. Voor goede menselijke zorg, voor iedereen. Dat is toch echt niet te veel gevraagd.”

En buiten de zorg?

“Wat er natuurlijk ook moet komen is een parlementair onderzoek naar de politieke steun aan de oorlog in Irak. Vlak voor

kerst kwamen de langverwachte antwoorden van de regering op de honderd Kamervragen daarnaar. Die antwoorden waren honderd keer niks. Er is nog steeds geen openheid over de inhoudelijke afweging van de regering met betrekking tot het verlenen van politieke steun aan die oorlog. Minister Bos zei in NRC Handelsblad: ‘Bij de volgende formatie gaan we dat onderzoek naar Irak weer inbrengen.’ Tja, dan denk ik: sinds wanneer is waarheidsvinding onderdeel van coalitieonderhandelingen? Over de waarheid onderhandel je niet! Als er in een democratie een onderzoek nodig is om de waarheid boven tafel te krijgen, dan moet dat onderzoek er gewoon komen. Dat onafhankelijke onderzoek van premier Balkenende is een uitvlucht. Hij móest wel een uitvlucht zoeken; niet vanwege nieuwe feiten en onbeantwoorde vragen, maar onder druk van aanhoudende vragen van onder andere de SP.

En ik verzeker je: dat parlementair onderzoek kómt er ook. Met of zonder Bos.

Dit jaar hebben we ook Europese verkiezingen. In tegenstelling tot wat anderen ons willen doen geloven verschilt het

nieuwe Europese Verdrag nauwelijks van de Europese Grondwet, die de Nederlanders massaal hebben verworpen. En een nieuw referendum is hen onthouden. Wij gaan de kiezers oproepen om dit jaar alsnog – of beter gezegd: nogmaals – tegen de neoliberale koers van Europa te stemmen.

De tijd is rijp voor een nieuwe koers, ook in Europa. Een koers die gekenmerkt wordt door solidariteit, zeggenschap en langetermijnbelangen. Een koers met de mens als middelpunt in plaats van de markt. Het is onze opgave om voorop te gaan in die nieuwe koers. Waarom? Omdat wij de weg kennen.”

Tekst Rob Janssen
Foto's Suzanne van de Kerk

Foto Bas Stoffelsen

**Verkoop Essent en Nuon
onzalig én onnodig**

Ze zijn nuts!

Volgend jaar gaan alle remmen los. Dan mogen provincies en gemeenten hun aandelen in de nu nog publieke energiebedrijven verkopen. Duitse giganten als RWE en E.ON liggen al op de loer en de race lijkt gelopen. Lijkt, want er is wel degelijk een alternatief voor de uitlevering aan buitenlandse markt-mastodonten.

Maandagochtend, 19 januari 2009. Buiten is het ijskoud. Er waait een harde wind en het regent. Naast het kantoor van energieleverancier Essent in 's-Hertogenbosch staan SP-busjes geparkeerd. Even verderop beweegt zich een stoet betogers in de richting van de hoofdingang. Journalisten en cameraploegen verzamelen zich. Kantoormedewerkers kijken nieuwsgierig uit het raam. Over een paar minuten, om vijf voor twaalf, zal energieleverancier Essent door demonstranten tot publiek bezit worden verklaard. Waarom? Omdat een Duitse energiereus, RWE, Essent wil overnemen. Voor maar liefst 9,3 miljard, een bedrag waar veel provincie- en gemeentebestuurders nu al hun vingers bij aflikken. "Het gevaar is dat Essent straks in handen komt van particuliere aandeelhouders", waarschuwt Nico Heijmans, voorzitter van de SP-fractie in de Provinciale Staten van Noord-Brabant. "Die zullen echt niet zeggen: 'Joh, geef mij dit jaar maar wat minder winst zodat de mensen niet zo'n hoge energierekening hebben.' Nee, het doel van een bedrijf is zo veel mogelijk winst maken op korte termijn. En dat zal uiteindelijk niet resulteren in een lage prijs voor de consument en een betrouwbare energielevering."

Nu hebben de vier overgebleven publieke bedrijven een dochteronderneming die het elektriciteits- en gasnet bestiert. Het is aandeelhouders nog verboden om hun bedrijf te verkopen aan een private investeerder. Maar per 1 januari volgend jaar moeten Essent, NUON, Eneco en Delta volgens de zogeheten splitsingswet hun netbedrijf hebben afgesplitst. De netwerkbedrijven moeten verplicht in overheidshanden blijven, maar dat geldt niet voor de productie- en leveringsbedrijven. De aandeelhouders daarvan kunnen het bedrijf dan gewoon verkopen.

"Ze denken snel geld te vangen; ik ken dat ergens van"

Uit het hele land zijn mensen naar Den Bosch gekomen om te demonstreren tegen de overname van Essent. "Alsof het al niet duur genoeg is", zeggen ze tegen elkaar. "Het wordt nog een luxe om je huis te verwarmen!" Er zijn veel SP'ers, maar ook een CDA-lid uit Haarlem laat van zich horen. "Ik vind dit een goede actie",

benadrukt ze. "Ik hoop dat iedereen straks ook naar Noord-Holland komt, als hetzelfde gebeurt met Nuon. Het privatiseren van de nutsvoorzieningen is het domste wat de regering ooit heeft gedaan. Daardoor stijgen de prijzen. Het CDA was er destijds niet voor, de PvdA heeft de privatisering er toen doorgedrukt." Ondertussen is Agnes Kant gearriveerd. Blauwbekkend van de kou, maar onder luid gejuich, klimt ze op een zeepkist. "Jahaa, en hier bovenop is het nog kouder!", roept ze door een megafoon. "Op dit soort dagen hoop je toch echt dat de kachel het doet. Wij staan hier omdat Essent in de uitverkoop wordt gedaan door publieke aandeelhouders, provincies en gemeentes. Ze denken snel geld te vangen. Ik ken dat ergens van. Er waren ook banken die alleen aan winsten dachten en niet aan het langetermijneffect. Daarom hebben we nu een kredietcrisis. Ons gaat het om het publieke belang. Energie is geen luxe, maar een basisvoorziening. Die moet betrouwbaar en betaalbaar zijn. Wij willen ook dat energie duurzaam is. Er is geen enkele garantie dat RWE daarvoor gaat zorgen. Integendeel! Het Duitse bedrijf staat bekend als een van de

smerigste energie-leveranciers van Europa, waar nog wordt geproduceerd op basis van bruinkool en steenkool. Het is onze verantwoordelijkheid om de verkoop te voorkomen. Het kabinet steekt geen poot uit om deze publieke nutsvoorziening in overheidshanden te houden. We hebben nu dus nog één mogelijkheid: de bevolking oproepen om te protesteren tegen deze uitverkoop. Daarom zijn we hier. Vandaag starten we een grote actie, die maanden gaat duren. Overal in het land zullen we de volksvertegenwoordigers duidelijk maken dat we het er niet mee eens zijn. Essent verkopen? Ze zijn nuts! Stop de uitverkoop! Essent is en blijft van ons." Onder luid applaus slaat Agnes Kant, recht voor het Essent-gebouw, een bord in de grond met een heldere boodschap: 'Publiek bezit'. Ondertussen heeft Jeroen Brouwers, perswoordvoerder van Essent, zich een weg gebaad door de menigte. "Eén ding moet me wel even van het hart", roept hij door de megafoon. "Als het gaat over een duurzame toekomst... Ik weet het, RWE is op dit moment niet de allerschoonste van Europa. Verre van zelfs. Maar Essent en RWE hebben wel veel plannen voor duurzame energie. Zo gaan we flink

Foto Rob Voss

Onderteken de petitie!

Op www.zezijnnuts.nl kun je de petitie 'Nutsbedrijven verkoop je niet' ondertekenen en protesteren tegen de verkoop van ons publieke energiebedrijf. Ook vind je op die site het laatste nieuws en opinies. Geïnteresseerd in nog meer achtergronden? Neem eens een kijkje op het weblog van Tweede Kamerlid Paulus Jansen: paulusjansen.sp.nl

Foto: Rob Voss

investeren in windenergie. Dus wat dat betreft ziet de toekomst er goed uit. Maar ik wens jullie hoe dan ook succes met de komende acties.”

“We kunnen de overname nog tegenhouden”

“Natuurlijk, dit had allemaal voorkomen kunnen worden”, zegt Nico Heijmans. “Jaren geleden stemde de toenmalige regering – de PvdA voorop – in met de splitsing van nutsvoorzieningen in netwerk- en distributiebedrijven. Dat is de eerste stap geweest naar privatisering. Gek genoeg waren de Provinciale Staten daar toen faliekant tegen; ook vertegenwoordigers van CDA, PvdA en VVD. In de Tweede Kamer trok men zich daar helaas niets van aan. Maar het is ook nu nog niet te laat. We kunnen de overname nog tegenhouden, door een enorme druk te zetten op alle provinciale besturen. Honderdduizenden flyers liggen klaar om verspreid te worden. We trekken ook het land in met massale handtekeningenacties. We zullen het grote publiek laten spreken en daar móeten de volksvertegenwoordigers naar luisteren.”

“Kijk, uiteindelijk moet 80 procent van de aandeelhouders instemmen met een overname”, legt Heijmans uit. “Als bijvoorbeeld de provincies Overijssel en Groningen ‘nee’ zeggen, dan gaat de hele deal al niet door – want samen bezitten die al meer dan 20 procent van de aandelen van Essent. En Noord-Brabant

heeft alleen al 31 procent van de Essent-aandelen. Op dit moment is de meerderheid van de Statenleden daar voor een overname, maar dat zegt nog helemaal niets. Veel leden en kiezers van bijvoorbeeld het CDA zijn het oneens met hun volksvertegenwoordigers. In de provincie Noord-Brabant wordt pas op z’n vroegst eind april een definitief besluit genomen. We hebben dus nog een paar maanden de tijd om mensen te overtuigen – en dat kán. Elk huishouden heeft gas en licht nodig. Het is een eerste levensbehoefte.”

Toeval of niet – op diezelfde negentiende januari wordt bekend dat een andere Duitse energiereus ook al aast op Nederlandse energie-aandelen: E.ON. Dit in Düsseldorf gevestigde bedrijf zou volgens Duitse bronnen zijn oog hebben laten vallen op Nuon. E.ON is voor Paulus Jansen, energiewoordvoerder van de SP-Tweede Kamerfractie geen onbekende: “Dat bedrijf is al actief op de Nederlandse markt, het nam enkele jaren geleden de elektriciteitscentrales van EZH in de regio’s Rijnmond en Haaglanden over. Net als RWE is ook E.ON groot in kolen. En ze willen daarin nog groter worden, via de bouw van een nieuwe kolencentrale op de Maasvlakte.”

“Er gebeurt precies waar wij tien jaar geleden al voor waarschuwden”

E.ON behoort met RWE en de Franse bedrijven Gaz de France/Suez en EDF

Energieke politici

Qua omvang is RWE (Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk) de nummer twee op de Duitse energiemarkt.

Het bedrijf raakte in 2004 in opspraak, toen aan het licht kwam dat kwistig met geld was gestrooid naar invloedrijke politici van de christendemocratische CDU. Bestuurslid Hermann Joseph Arentz ontving jaarlijks 60.000 euro plus gratis stroom(!) van RWE Power AG, een dochter van RWE. Later bleek dat ook algemeen secretaris Laurenz Meyer zich flink had laten fêteren. Beiden traden vervolgens af. In dezelfde periode werd onthuld dat RWE zo’n 200 mensen in dienst had die gedurende tientallen jaren via een politieke nevenfunctie het energiebeleid probeerden te beïnvloeden.

Een andere affaire speelde vorig jaar. Voormalig minister en SPD-kopstuk Wolfgang Clement uitte openlijk kritiek aan het adres van partijgenoot Andrea Ypsilanti, SPD-lijsttrekker voor de deelstaatverkiezingen in Hessen. Clement, lid van de raad van toezicht van RWE, hekelde Ypsilanti’s nee tegen kernenergie en verklaarde dat hij niet op haar zou stemmen. Dat deed hij vlak voor de verkiezingen, die de SPD vervolgens met een tiende procent verloor van de CDU. Na een storm van kritiek en dreigend roeyement verliet Clement de partij.

Overigens was Wolfgang Clement als minister een belangrijke steunpilaar van ex-kanselier Gerhard Schröder, ook SPD. Laatstgenoemde kreeg na de verloren bondsdagverkiezingen in 2005 een hoge functie in een door de Russische gasgigant Gazprom gedomineerd energieconsortium, waarin ook E.ON vertegenwoordigd is. E.ON heeft op zijn beurt weer een aandeel van 6,4 procent in Gazprom. Niet lang daarna werd Gazprom hoofdsponsor van topvoetbalclub Schalke 04. Het contract leverde de club over een periode van vijfenhalf jaar tot 125 miljoen euro op.

tot het kwartet dat nu al de Noordwest-Europese energiemarkt beheerst. Peter Vogtländer, voorzitter van de Energieraad, zei op Radio 1: "Als dit proces zich zou voortzetten en er zouden maar vier aanbieders overblijven, en dat zijn dan die vier grote spelers, dan zijn wij bezorgd over te weinig concurrentie." En zo dreigt precies datgene te ontstaan wat de politiek in de jaren negentig juist wilde afschaffen: het marktmonopolie. SP'er Remi Poppe, zowel toen als nu Tweede Kamerlid, kan zich de discussies van een jaar of tien geleden in het parlement nog goed herinneren. "Ik weet nog goed dat PvdA-Kamerlid Crone mij vroeg: 'Wilt u het overheidsmonopolie dan handhaven?' Ik antwoordde: 'Beter een goeie monopolist waar je wat over te vertellen hebt, dan een slechte marktpartij waarbij je niks meer in te brengen hebt.' Nog zo'n typische vraag van die tijd: 'Meneer Poppe, wilt u dan niet dat het allemaal beter wordt?' Dan zei ik: 'Wat is er nu slecht dan? We hebben een prima productiesysteem en de distributie is ook in orde. Dus wat nou beter? Straks kan iedere Tedje van Es stroom gaan verkopen. Hij hoeft geen investeringen te doen en smeert 'm als het hem uitkomt.' Ja, en nu – tien jaar later – gebeurt exact datgene waar we toen voor waarschuwden: namelijk de vorming van grote marktmonopolisten waar je geen bal meer over te vertellen hebt."

Maar vooralsnog lijkt de trein der liberalisering en schaalvergroting gewoon door te denderen. Volgens de provincie Limburg bijvoorbeeld is 'publieke deelname aan een commerciële multinational niet langer gewenst'. Essent kan niet zelfstandig blijven voortbestaan, zegt Essent-bestuursvoorzitter Boersma. En de Tweede Kamer verwierp een SP-motie om de verkoop van Essent te voorkomen: alleen GroenLinks en de Partij voor de Dieren steunden de oproep van Agnes Kant om desnoods het Rijk de Essent-aandelen op te laten kopen. Kortom: er is niets aan te doen, het is eten of gegeten worden, het moet nou eenmaal.

"Door samenwerking kunnen energiebedrijven concurreren met de grote concerns"

Maar volgens Paulus Jansen is er wel degelijk een alternatief. "Nederland heeft nu nog vier publieke energiebedrijven: Essent, NUON, Delta en Eneco. Samen bedienen die ongeveer driekwart van de Nederlandse huishoudens. Waarom zou je die vier niet omvormen tot maatschappelijke ondernemingen en het aandeelhouderschap concentreren bij de provincies? Dan blijven ze publiek bezit en hoeven ze elkaar niet te beconcurreren. In plaats daarvan kunnen ze samenwerken bij de inkoop van fossiele brandstoffen; zo'n

inkoopcombinatie kan goed concurreren met de grote Europese energieconcerns. En ze blijven publiek bezit. Bovendien zijn dure reclamecampagnes om klanten bij elkaar weg te kapen dan overbodig. Zo hebben de Nederlandse klanten straks in iedere regio de keuze tussen een degelijk, betaalbaar publiek energiebedrijf naast de commerciële jongens van het snelle geld. Vooral de positie van huishoudens en het midden- en kleinbedrijf zal hierdoor versterkt worden," aldus Jansen, "want de kosten van dividend, hoge salarissen voor bestuurders kunnen flink omlaag – met als resultaat een lagere energierekening voor de klanten."

Er is bovendien geen enkele sprake van Europese dwang, aldus Jansen: "Europa verbiedt geen overheden als aandeelhouder van energiebedrijven. In diverse landen zijn nog bedrijven actief waar overheden aandeelhouder of zelfs grootaandeelhouder zijn. Trouwens, ook in een geliberaliseerde markt kunnen overheidsbedrijven bestaan. Zo heeft iedereen keuze tussen enerzijds de wildwest-aanbieders die gaan voor het snelle geld en anderzijds een degelijk en betaalbaar alternatief. In Amerika heb je aan de hand van de Enron-schandalen kunnen zien wat je kunt krijgen als je de energievoorziening helemaal aan de markt overlaat."

Terug in Den Bosch. Nadat Essent tot publiek bezit is uitgeroepen, trekken tientallen SP-leden door de kou naar het Centraal Station en de Bossche binnenstad om mensen te informeren over de gevaren van de voorgenomen overname. Een ijskoud startschot voor een campagne waarvan het ijzer gloeiend heet is. Want in april beslissen de provincies. Interessant in dat opzicht: op 28 januari liet het Limburgse Brunssum als allereerste gemeente weten haar Essent-aandelen niet te willen verkopen. De gemeenteraad riep andere gemeenten en provincies per motie op om zich tegen de geplande overname te keren.

Tekst Rob Janssen en Marjo van Lijssel

Illustratie Arend van Dam

Jaap Hamburger

“Natuurlijk is er ook in Joodse kring kritiek op Israël”

Bij verschillende demonstraties tegen de Israëlische inval in Gaza sprak hij zich vanaf het podium in niet mis te verstane termen uit tegen de Israëlische agressie. Jaap Hamburger, voorzitter van 'Een Ander Joods Geluid': “We moeten stelling blijven nemen tegen de schendingen van het internationaal recht en tegen pogingen om critici van Israël monddood te maken.”

Een Ander Joods Geluid (EAJG) is opgericht in 2001, direct na de verkiezing van Sharon als Israëlische premier. “De voorbereidingen waren al langer aan de gang, maar ze kwamen in een stroomversnelling met het uitbreken van de tweede intifada (Palestijnse opstand) in september 2000”, vertelt Jaap Hamburger. “Deze gebeurtenissen bevestigden het desastreuze karakter van de Israëlische politiek ten opzichte van de Palestijnen. Ze lieten zien dat die politiek als een boemerang werkt op het moreel gehalte van de Israëlische samenleving en op den duur ook op de houdbaarheid van de Israëlische staat.”

Daarnaast waren er ook ‘binnenlandse’ redenen om met een dergelijk initiatief te komen, legt Hamburger uit. “De traditionele Joodse organisaties in Nederland staan weinig kritisch tegenover het Israëlische beleid. Natuurlijk is er ook in Joodse kringen kritiek op Israël, maar die wordt bij voorkeur binnenskamers geuit, en gaat vaak niet verder dan dat ook Israël fouten maakt. ‘Net als andere landen’, wordt er dan haastig aan toegevoegd. Een aantal mensen vond dat die kritiek ook publiek moest worden geuit, dat we ook en *juist* als Joden mee moeten durven doen aan het openbare debat over het Midden-Oosten.

Vredesactiviste Anneke Jos Mouthaan en tv-producent Harry de Winter hebben toen via een advertentie mensen uit Joodse kring opgeroepen om dat kritische geluid te laten horen. Het uitgangspunt was om gezamenlijk te laten blijken dat men de politiek van Israël rampzalig vond – niet zozeer voor de Palestijnen, dat was niet de eerste overweging – maar vooral voor Israël zelf. Ik heb dat toen ook ondertekend, en zo is het balletje gaan rollen. Sinds december 2007 ben ik voorzitter.”

“En”, gaat hij verder, “ik ben nog steeds heel tevreden met die naam: Een Ander Joods Geluid. Want dat is precies wat we willen zijn, niet *het* andere Joodse geluid, maar *een* ander geluid dan dat van de traditionele Joodse organisaties.”

De afgelopen tijd hebben jullie je heel intensief beziggehouden met Gaza, en heftig geprotesteerd tegen de Israëlische aanval op de Gaza-strook. Daarbij stond wel de positie van de Palestijnen centraal.

“Ja, we konden moeilijk anders. De aanval op Gaza was absoluut overbodig en alleen daarom al schandalig. Daar kan je niet anders dan tegen protesteren. Kijk, er zijn in de geschiedenis van het Jodendom altijd twee stromingen geweest. Aan de ene kant een nationalistische, chauvinistische stroming en aan de andere kant een humanitaire. De Israëlische politiek wordt nu volledig gedomineerd door de eerste stroming. Er zijn allerlei Joodse groepen en organisaties, ook in Israël, die op de tweede lijn zitten. Maar zij worden overstemd door het officiële beleid, en door regeringspropaganda. Wij zien het ook als onze opdracht het debat hier te verrijken met hun argumenten en opinies, die in het andere humanitaire jodendom wortelen. De vooraanstaande Joodse historicus Avi Shlaim, die altijd kritisch maar loyaal is geweest ten opzichte van Israël, schrijft nu in een Engelse krant naar aanleiding van de aanval op Gaza, dat hij Israël beschouwt als een schurkenstaat. ‘Kijk, een schurkenstaat is een staat die beschikt over massavernietigingswapens, die conflicten oplost door wapengeweld in plaats van door diplomatie en die zich niet houdt aan de internationale rechtsregels. Dat is allemaal van toepassing op Israël. Wie de schoen past trekke hem aan’, schrijft Shlaim onomwonden.”

Door jullie opstelling inzake het conflict in het Midden-Oosten zitten jullie ook midden in de discussie in Nederland, over de verhouding tussen verschillende bevolkingsgroepen.

“Ja, onze hoofdtaak ligt bij het Israëlisch-Palestijnse conflict, maar in onze statuten

staat ook dat we willen bijdragen aan de discussie over dat conflict in de Nederlandse samenleving. Nu wordt van allerlei kanten gezegd dat het Midden-Oostenconflict niet in de Nederlandse samenleving moet worden geïntroduceerd. Ik vind dat onwaarschijnlijk en niet realistisch. Toen Nederland nog kritiekloos achter Israël stond, heb ik dat nooit gehoord. Nu er andere meningen klinken, heet het dat het conflict hier wordt geïntroduceerd. Het is niet realistisch, omdat de samenstelling van onze samenleving voorgoed veranderd is en dit conflict wereldwijd nu eenmaal heftige emoties oproept. Wij kunnen in die discussie mogelijk iets betekenen, door ons standpunt uit te dragen. Wij zijn in onze kritiek op het Israëlische beleid geloofwaardiger dan de meeste traditionele Joodse organisaties en kunnen zo een brug slaan naar de emoties van anderen en misplaatste anti-Joodse sentimenten helpen dempen. Dat doen we ook, met succes.

Door het Centrum Informatie en Documentatie Israël (CIDI) en acht andere Joodse organisaties werd begin januari naar aanleiding van de aanval op Gaza een verklaring uitgegeven waarin ze Nederland oproepen om ‘solidair te zijn met de veiligheid van Israël’. Dat beschouw ik als bedrieglijk, een poging oude pro-Israëlische sentimenten te activeren om kritiek te smoren. De strategische veiligheid van Israël was helemaal niet in het geding. En wat betreft de veiligheid van Israëlische staatsburgers, die werd door het voorafgaand staakt-het-vuren geborgd. Het meest verbazingwekkende was dat die verklaring ook ondertekend was door het Joods Maatschappelijk Werk en het Israëlitisch Kerkgenootschap: twee organisaties die hun werkterrein in Nederland hebben en zich statutair helemaal niet horen uit te spreken over het Israëlisch-Palestijnse conflict, of de politiek van Israël.

Kijk, als de grote Joodse organisatie zich op deze cruciale momenten volledig identificeren met Israël en in alle toonaarden het optreden van Israël verdedigen, dan is het wat veel gevraagd van – laten we zeggen Marokkaanse jongens van 17, 18 jaar – dat die tegelijkertijd nauwgezet het gewenste onderscheid maken tussen

Israël en ‘de Joden’. Dan valt moeilijk van die jongeren te verwachten dat ze zeggen: wij laten die Joodse organisaties er helemaal buiten en richten onze kritiek alleen op het Israëlische beleid.”

Als die jongeren leuzen tegen joden roepen – hoe misplaatst en verwerpelijk ik die leuzen ook vind – dan is dat geen uiting van sluimerend, autonoom antisemitisme, maar mede een reactie op de opstelling van de Joodse organisaties die zich, hoe je het ook bekijkt, solidair verklaren met de Israëlische agressie. Daarna maken die organisaties van dergelijke uitingen met veel tam-tam een nieuw maatschappelijk probleem, ‘het oplevend antisemitisme’ geheten. Die houding vind ik te vergelijken met die van een pyromaan die roept: ‘Brand, brand’, nadat hij die zelf heeft helpen aansteken. Ons wordt verweten dat wij deelnemen aan demonstraties waar een afschuwelijke leuze als ‘ Hamas Hamas, Joden aan het gas’ zou zijn geroepen. Ik vind, waar die kreten kunnen klinken, waar het mogelijk misgaat, juist daar moeten wij niet weglopen, daar moeten wij zijn. Als we de eerste de beste steeg induiken, zal het honderdvoudig doorzien. Als we er op af gaan, is er kans dat het wegsterft. Dat is ook precies de reactie die ik krijg van de organisatoren van dit soort demonstraties. Die zijn zielsblij dat wij deelnemen, want juist dat geeft hun een argument om tegen hun eigen achterban te zeggen: ‘Kijk nou uit dat je niet generaliseert, er staat een Joodse organisatie op het podium dus je kunt niet zeggen dat ‘Joden’ dit of dat vinden.’ Let wel: ik zeg niet tegen Joodse organisaties met een andere mening dan de onze: eigen schuld dikke bult, jullie hebben geen recht van spreken. Maar wel: verbeeld je niet ons op te leggen wat wij wel en niet moeten doen, en bega al helemaal niet de fout ons daarvan een verwijt te maken. Wij helpen dempen wat mede door jullie aan het scheefgroeien is. Op de demonstratie op het Malieveld werd ik aangekondigd als vertegenwoordiger van een Joodse organisatie. Dan staan er 1500 mensen die collectief ‘boe’ roepen, dan wordt er gefloten en gesist als ik naar voren loop. Na mijn toespraakje van zes minuten wordt er beschaafd geklapt. Nou, dan denk ik: je kan in zes minuten mensen toch even op het andere been zetten. Dan moet ik daar dus niet weglopen, maar daar zijn. Daar waar het mogelijk misgaat.

Er is ook nogal wat te doen geweest over de aanwezigheid van SP-Kamerlid Harry van Bommel op een demonstratie in Amsterdam. Ook daarover hebben jullie je mening duidelijk laten horen.

“Ja, die hele gang van zaken komt mij maar al te bekend voor. Er is een voor-
aanstaand politicus met kritiek op Israël
en dan wordt er een rel rond zijn persoon
gecreëerd waarbij alles en iedereen in
stelling wordt gebracht. Eerst is er een
filmpje op YouTube, waarvan ik weet dat
het afkomstig is uit een zeer pro-Israëli-
sche en anti-islamitische hoek. Dat wordt
dan opgepakt door Elsevier en de
Telegraaf. Het heeft er alle schijn van dat
het CIDI dat vuurtje heeft aangestoken.
Vervolgens neemt rabbijn Evers de fakkel
over, in een ANP-bericht en bij Pauw en

Witteman roept hij dat Harry van
Bommels aanwezigheid bij de Auschwitz-
herdenking niet gepast is. Dan denk ik:
wie is hij om dat te roepen, daar gaat het
Auschwitz Comité over. Dan hoor ik
Jacques Grishaver, voorzitter van het
Auschwitz Comité, inderdaad op de tv
uitleggen dat het een openbare bijeen-
komst is waar iedereen welkom is. En
vervolgens meldt Harry van Bommel dat
hij na overleg met het comité besloten
heeft om er niet naartoe te gaan, omdat
hij niet wil dat hij door zijn aanwezigheid
alle aandacht naar zich toe trekt. Op de
achtergrond was er sprake van geruchten
over bedreigingen en het verstoren van de
herdenking.

Het siert Van Bommel dat hij zich heeft
teruggetrokken. Soms is het moediger om
je terug te trekken, om verdere escalatie te
voorkomen, dan principieel door te

zetten. Maar de rol van het CIDI en van
anderen hierin is zeer bedenkelijk. En
zoals ik al zei: het is een patroon dat we al
heel lang kennen. Daartoe behoort ook
dat Moszkowicz een aanklacht indient
tegen Van Bommel, omdat die niet
weggelopen is van een paar jongens en
hun gekreet. Zo'n aanklacht dient een
heel ander doel. Intimidatie van perso-
nen, sturing van de discussie. Nederland
moet zich een tijdje intens bezighouden
met Harry van Bommel en niet met de
situatie in Gaza. Er zijn organisaties en
individuen die discussie over borden
belangrijker vinden dan over bombarde-
menten, en over woorden belangrijker
dan over moorden.

Dat is wat we steeds zien: het gaat steeds
over woorden, over getallen, plaatsen,
afbeeldingen. Bepaalde groepen claimen
die. Boomerang mag geen kaart uitbren-
gen met de beeltenis van Anne Frank met
een Palestijnse sjaal. Bij een herdenking
bij het voormalige kamp Westerbork mag
door onze vorige voorzitter niet gezegd
worden dat als je begint met mensen
opsluiten, dat een hellend vlak is en dat hij
dat ziet gebeuren in de Gazastrook en op
de Westelijke Jordaanoever. Maar
dezelfde mensen die daar schande over
spraken, claimden in 2006 zelf het Jonas
Daniel Meijerplein – de plaats waar in de
oorlog de Duitsers de Joden verzamelden
om ze af te voeren – als plaats voor een
manifestatie van steun aan de al even
wrede als overbodige Israëliëse aanval
op Libanon. Het kan niet zo zijn dat een
kleine groep bepaalt welke woorden,
welke getallen, welke plekken er door wie
gebruikt worden.

Laat de SP de moed tonen zich aan deze
problematiek te blijven committeren. Om
in het parlement en op de straat een
duidelijk en helder standpunt in te nemen
over de bezetting zelf, als een schending
van het internationaal recht, alsmede over
alle schendingen van het internationaal
recht binnen de bezetting. De SP is niet
de partij van Verhagen, toch?”

Tekst Willem Bos
Foto's Karen Veldkamp

“Tijd voor een Revisieraad”

Wie controleert de rechter?

Kun je in onze rechtsstaat onschuldig zijn en tóch (hoge) gevangenisstraf krijgen? Ja dat kan, zo weet heel Nederland sinds de uitkomst van de Schiedamse Parkmoord en de Puttense moordzaak. Het vertrouwen in de rechtspraak is in gevaar. Daarom wil SP-Tweede Kamerlid Jan de Wit dat een onafhankelijke Revisieraad vonnissen kan herzien.

Een chirurg opereert 's nachts een meisje dat haar polsen heeft gebroken. Enkele uren na de ingreep moet de chirurg controleren of het gips om haar armen geen zenuwen afknelt en of er gevoel in haar vingers zit. Midden in de nacht gaat hij daarom naar haar bed in het ziekenhuis. Het meisje is nog onder narcose. De arts kan zien dat ze reageert op aanraking van de vingers. Een andere patiënte begint te gillen, want ze heeft een enge man gezien. Althans, ze zegt dat ze dat droomde. Het geopereerde meisje is wakker geworden van het tumult. Ze raken aan de praat, totdat er een verpleegkundige bij gaat zitten. De rust keert weder. Maar even later wordt er weer alarm geslagen vanwege de enge man; nu zou hij zelfs onder de dekens aan de geslachtsorganen van de patiënte hebben gezeten. De volgende ochtend zeggen beide meisjes dat een man hun geslachtsorganen heeft betast. Eerst beweren ze dat het de vader was van een ander kind dat in hetzelfde ziekenhuis ligt. Korte tijd later zeggen ze dat het de chirurg was. De politie zet de chirurg in een rijtje met andere mannen. De meisjes wijzen hem aan, hij is de enige van de mannen in het rijtje die ze kennen.

Rechtspsycholoog prof. dr. Willem Wagenaar noemt dat onzin. Hij besprak de zaak van de chirurg vorig jaar tijdens het symposium ‘Crisis in de Rechtsstaat?’ De bijeenkomst was georganiseerd door SP-Kamerlid Jan de Wit en ging in op vragen als: wie roept de rechter tot de orde als die ernstige fouten maakt? Kent Nederland wel voldoende mogelijkheden tot herziening van vonnissen? Moet er een onafhankelijke instantie komen die rechterlijke uitspraken kan onderzoeken

Foto Truus van Gog / Hollandse Hoogte

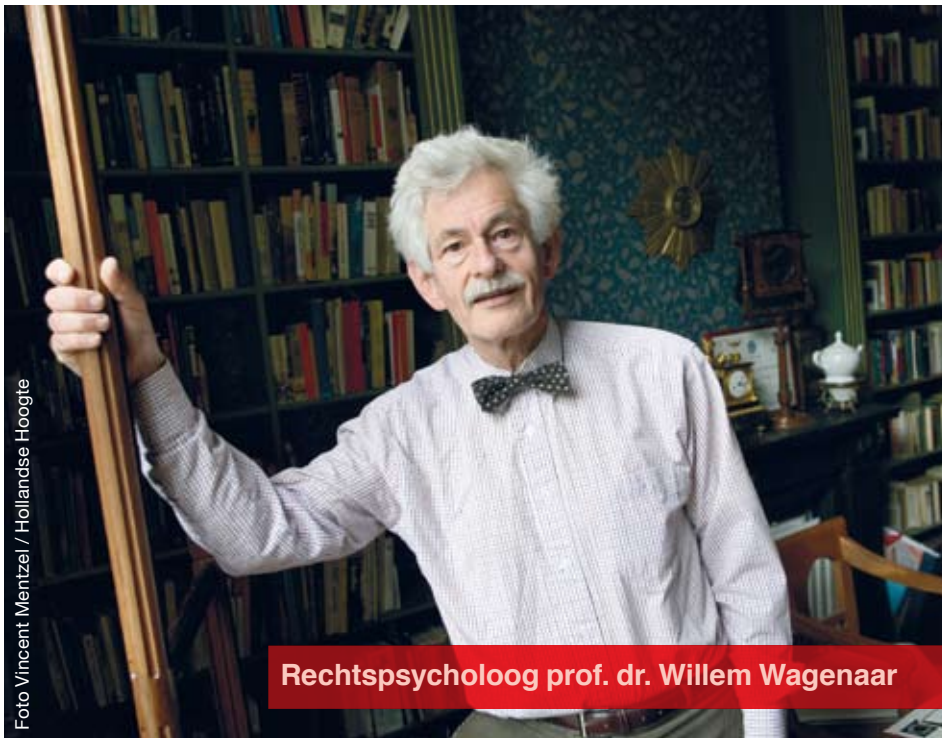

Foto Vincent Mentzel / Hollandse Hoogte

Rechtspsycholoog prof. dr. Willem Wagenaar

en daarover een bindend advies kan geven aan de rechter? Spreker Wagenaar toonde zich voorstander van zo'n instantie: een Revisieraad. In zijn pleidooi kwam Wagenaar met een aantal voorbeelden van rechterlijke dwalingen. Het verhaal van de chirurg in het ziekenhuis was er daar een van. Na de bedenkelijke line-up moest de man terechtstaan.

De rechtbank hoort prof. Dr. Wagenaar als deskundige. Hij zegt dat het 's nachts geopereerde meisje zich niets kan herinneren vanwege de narcose. Haar belastende verklaring is voortgekomen uit de gesprekken met het meisje dat begon te gillen. Deskundigen noemen dat collaborative storytelling: samen een verhaal maken, dat de plaats inneemt van een herinnering. De rechtbank verwerpt dit argument. Een narcotica-deskundige verklaart dat het gebruikte narcosemiddel seksueel getinte hallucinaties kan oproepen. Ook dat argument wordt verworpen. De chirurg wordt schuldig bevonden en gaat in hoger beroep, waarin de narcoticadeskundige wordt vervangen door een professor. Het Hof gelooft hem. Maar dat helpt de man niet. Want, beweert het Hof weliswaar, het meisje dat onder narcose was kan zich niets herinneren dus we spreken de verdachte vrij van ontucht met haar. Maar de andere patiënte was niet onder narcose, dus de straf

blijft gewoon staan. Wat deze rechters zich niet realiseren is dat het meisje met de narcose wél een uitgebreid, belastend verhaal had. Wat nu? Er rest de arts géén beroepsmogelijkheid, want er kunnen geen nieuwe feiten worden aangedragen en daardoor zit een herkansing bij de Hoge Raad er ook niet in.

Ook SP-Tweede Kamerlid Jan de Wit wil graag een Revisieraad die zaken kan heropenen om gerechtelijke dwalingen aan het licht te brengen. Hij zegt: "Nadat is gebleken dat in de Puttense moordzaak en de Schiedamse parkmoord onschuldigen

zijn veroordeeld, is dit een actuele kwestie. Twee jaar geleden pleitte de SP al voor een Revisieraad, een onafhankelijke commissie van deskundigen die het werk van de rechter nog eens flink onder de loep neemt. Uit een enquête van weekblad Vrij Nederland blijkt dat de helft van de rechters de onderzoeksrapporten van deskundigen niet begrijpt. Dus er zal nogal wel eens wat mis gaan. De zaken die de pers halen, vormen maar een topje van de ijsberg.

Helaas is er geen Kamermeerderheid te vinden voor een Revisieraad. Tegenstanders vrezen dat elke querulant de Revisieraad zal lastigvallen. Maar in Engeland, dat toch stukken groter is dan Nederland, hoeft de daar al lang bestaande Revisieraad slechts een paar duizend zaken per jaar te behandelen. Bovendien: je kunt de zaken toch eerst door een zeef halen om te kijken of heropening zinnig is. Voorstanders van een Revisieraad houden het aantal te verwachten zaken in Nederland op enkele tientallen tot een paar honderd per jaar. De minister heeft onlangs uitbreiding mogelijk gemaakt, maar nog steeds is het de Advocaat Generaal van de Hoge Raad die bepaalt of een zaak voor herziening in aanmerking komt. Dus de slager die zijn eigen vlees keurt. Daarom gaat de SP zich er sterk voor maken het voorstel van Hirsch Ballin zó te veranderen dat er uiteindelijk wél een onafhankelijk Revisieraad wordt ingesteld."

Tekst Anthonie Vermeer

**CRISIS
IN SP. DE
RECHTS
STAAT?**
SPECIAAL 1

Schokkende voorbeelden van gerechtelijke dwalingen, meer argumenten voor een Revisieraad en meer punten voor verbetering van ons rechtssysteem kunt u lezen in 'Crisis in de rechtsstaat?' Dit boekje is een zeer leesbare beschrijving van het gelijknamige symposium dat Jan de Wit vorig jaar organiseerde.

'Crisis in de rechtsstaat' is het eerste deel van de SPECIAAL-reeks. U kunt het bestellen via de shop op www.sp.nl voor 3 euro. Of u kunt voor 10 euro een abonnement nemen op SPECIAAL nummer 1 tot en met 4.

Ewout Irrgang

“Voor de helft van het geld hadden we de hele ING kunnen overnemen”

De eerste ronde van bankensteun en –overnames leverde minister Bos de nodige goodwill op. Maar de overname van tientallen miljarden aan ‘brakke hypotheek’ van ING kwam hem op veel kritiek te staan.

Dinsdagavond 3 februari. Minister van Financiën Wouter Bos heeft het zwaar te verduren in een debat met de Tweede Kamer. Ewout Irrgang, financieel woordvoerder van de SP, tijdens een pauze: “Bos heeft het economisch eigendom overgenomen van een enorm pakket brakke hypotheek van ING. Dat kost de staat bijna 23 miljard. Op hetzelfde moment had hij de complete ING kunnen overnemen voor de beurswaarde van ruim 10 miljard. Dan hadden we niet alleen de slechte risico’s in handen gekregen, maar ook de goede. En de operatie wordt nota bene gefinancierd met een staatslening... bij ING!”

ING heeft sinds het jaar 2000 goed geboerd in de Verenigde Staten, met haar dochteronderneming ING Direct. Het spaargeld dat de internetbank inzamelde, moest echter ook weer in de VS belegd worden. Zo geraakte ING aan een pakket van tientallen miljarden aan ‘Alt-A hypotheek’: riskante leningen waarvan het maar de vraag is of ze afbetaald zullen worden. De woningmarkt in de VS is inmiddels ingestort en daarmee heeft het onderpand van de hypotheek ook onvoldoende waarde. De miljoenen ‘giftige hypotheek’ veroorzaakten de kredietcrisis en hebben al vele banken in grote problemen gebracht.

De afgelopen maanden dreigde het volgende te gebeuren: de marktwaarde van het hypotheekpakket keldert; ING moet deze bezitting afwaarderen op haar balans; de bank dreigt hierdoor in de problemen te raken en moet opnieuw bij Wouter Bos aankloppen voor staatssteun.

Volgens Bos zelf zou dit ertoe geleid hebben dat de staat nog eens met 7 miljard zou moeten bijspringen – na de eerdere injectie van 10 miljard. Bos besloot in het weekend van 25 januari het economisch eigendom van het hele pakket van 31 miljard aan risico-hypotheek over te nemen, voor bijna 23 miljard. Irrgang: “Bos beweert – evenals directeur Wellink van De Nederlandsche Bank – dat dit een investering is met een grote winstkans. Zij voorzien dat het overgrote deel van de hypotheek netjes afbetaald wordt. Ik krijg geen afdoende antwoord op mijn vragen naar de onderbouwing hiervan.”

Miljardenaankoop solo-actie van Bos

De SP heeft ook kritiek op het eigenmachtig optreden van de minister van Financiën. Bos meende dat hij bevoegd was tot deze maatregel zonder instemming van de Tweede Kamer. Nadat hij zijn besluit genomen had informeerde hij de financieel woordvoerders van de Kamerfracties telefonisch, zondag om middernacht. “Van overleg was dus geen sprake. Naar mijn overtuiging is Bos daarmee zijn boekje te buiten gegaan. Ik beschouw dit als een nieuwe staatsdeelname en die mag hij niet aangaan zonder instemming van de Kamer. Van een nood situatie was ook geen sprake, want hij was hier al sinds december mee bezig.”

Wat vindt Irrgang in het algemeen van de maatregelen van het kabinet om de economische crisis te bestrijden? “Ik vind dat de regering veel te weinig doet. De centrale banken kunnen de rente verlagen. Maar in Amerika staat die al op nul

procent, dus is er geen verdere verlaging mogelijk. De crisis slaat wereldwijd toe, dus landen kunnen elkaar ook niet uit het slop trekken. Dan rest er maar één optie: forse verhoging van de overheidsuitgaven, een groots stimuleringsprogramma zoals Obama nu doet. Dat moeten we ook in Nederland doen: in 2009 en 2010 extra investeren in duurzame energie, het spoor, woningbouw, energiebesparing enzovoorts. Ik denk aan 6 tot 12 miljard. Dat leidt even tot een hogere staatsschuld, maar omdat de uitgaven eenmalig zijn is dat effect snel weer verdwenen. Zo kunnen we tienduizenden banen scheppen voor de mensen die nu door verlieslijdende bedrijven op straat gezet worden.”

Tekst Herman Beekers
Foto Bas Stoffelsen

Tekst Daniël de Jongh
Foto Karen Veldkamp

“Ik heb een verlanglijst vol bestemmingen”

Eva Gerrebrands (22), interim voorzitter van ROOD, is altijd in voor een bezoekje aan een pretpark of een bruisende actie. “Ik ben enthousiast én fanatiek, ik wil echt wat veranderen in Nederland.”

Hoe lang ben je al lid van ROOD?

“Deze maand precies zes jaar.”

Wat doe je verder zoal?

“Ik zit in het derde jaar van de lerarenopleiding wiskunde en ik loop stage bij een VMBO-school in Amsterdam. Twee dagen per week sta ik voor de klas.”

Wiskunde? Sáái!

“Nee, helemaal niet! Ik geef heel praktisch les: oppervlaktes berekenen, knippen, plakken, tekenen – ik laat echt zien wat je aan wiskunde hebt.”

Heb je hobby's?

“Ik lig heel graag met mijn vriendje en twee katten op de bank te lezen of tv te kijken. ‘Goede Tijden, Slechte Tijden’ en ‘Wie is de mol’ vind ik erg ontspannend.”

Wat is je favoriete plek op aarde?

“Ik heb een jaar in Ierland gewoond, daar had ik het erg naar mijn zin. Maar ik ben ook graag in een pretpark, met allemaal mensen om me heen. Of juist rustig thuis.”

Wat brengt de kapitalist in je naar boven?

“Ik zou graag willen reizen, ik heb een verlanglijst vol bestemmingen. Verder ga ik graag een biertje drinken en uit eten, dan kijk ik niet op een cent.”

BELEVEN

Doordouwers

Armoede? In Nederland? Maar al te vaak wordt ontkend dat er óók in onze eigen samenleving gezinnen zijn die langdurig in armoede leven, van generatie op generatie. Fotografe Mona van den Berg heeft een aantal van deze zo vaak over het hoofd geziene mensen in beeld gebracht. Doordat ze een jaar lang intensief met haar fotomodellen optrok, doen haar portretten opmerkelijk persoonlijk en karaktervol aan. De foto-expositie is tot 31 maart te zien in Cultureel Centrum Holstohus (Olst) en gaat daarna op reis door het land. (Daniël de Jongh)

Doordouwers
Mona van den Berg
www.atd-vierdewereld.nl

HOREN

Mea Culpa

Ron Boots is een Nederlandse componist/toetsenist die al ruim twintig jaar synthesizermuziek maakt en uitbrengt. Daarnaast is hij mede-organisator van muziek evenementen en oprichter van Groove Unlimited, hét label voor elektronische muziek. Mea Culpa is Boots' nieuwste album, waarop diverse stijlen van het synthesizer-genre voorbijkomen. Symfonische 'dreamscapes', vlotte ritmiek à la Kraftwerk, hypnotiserend sequencer-werk uit de analoge dagen van weleer; Ron Boots kan het allemaal aan. Zodoende geeft Mea Culpa ook een prachtige indruk van wat ruim veertig jaar elektronische muziek zoal aan genres, creativiteit en innovaties heeft voortgebracht. (Rob Janssen)

Ron Boots – Mea Culpa
Groove Unlimited
www.groove.nl

BELEVEN

Foto Jos Lammers / HH

2 Meter theater

Briljante ideeën worden vaak uit nood geboren. Het verhaal gaat dat Jan Douwe Kroeske in 1987 uit de ether dreigde te verdwijnen, omdat de hoge heren van Radio 3 hadden besloten dat er meer muziek en minder gepraat op de zender moest komen. Exit lange interviews dus, Kroeskes specialiteit. Als alternatief bedacht hij om bands dan maar een liedje te laten spelen in plaats van ze te interviewen. Het concept, de akoestische 2 Meter Sessies, leverde legendarische optredens en cd's op. De komende maanden haalt Kroeske in het theater persoonlijke herinneringen en bijzondere anekdotes op – uiteraard met veel beeld en geluid. (Daniël de Jongh)

2 Meter het Theater In
Speellijst: www.2metersessies.nl

LEZEN

Witboek Kraken

Door Daniël de Jongh

Als kind speelde ik weleens bij Fort Pannerden. Dat was spannend en een beetje eng, want het verlaten fort was donker en in verval. Mooie herinneringen aan een prachtige plek, verscholen in het groen. In de jaren negentig werkte ik in een kantoorruimte van het Voorstaete-project: twee (door vrijwilligers!) geres-taureerde monumentale panden in de Utrechtse binnenstad. Anno nu woon ik in Lombok, de populaire 'oudbouw-wijk'. Kortom: ik heb nogal wat aan de kraak-beweging te danken – want de overeen-komst tussen deze bijzondere plekken is dat ze alledrie ooit, na jarenlange leegstand en verkrotting, door kraak gered zijn van sloop. Het is alweer bijna vergeten geschiedenis, maar zonder

krakers zouden bijvoorbeeld ook cultuurpaleizen als Paradiso en de Melkweg er niet zijn.

De laatste jaren komt de kraakbeweging echter vaak negatief in het nieuws. De jongste generatie zou geen idealen meer hebben en geweld niet schuwen. Als opmaat voor een wetsvoor-stel om kraken te verbieden, verscheen er zelfs een heus 'Zwartboek Kraken'. Nou zijn natuurlijk niet alle krakers lieverdjes – het zijn net mensen – maar wie zich een goed oordeel wil vormen over de pro's en contra's van kraken doet er goed aan om ook hun kant van het verhaal te beschouwen. Het 'Witboek Kraken' is daarvoor een goed beginpunt. In vier hoofdstukken wordt informatie

gegeven over woonstrijd, speculatie en vastgoedmaffia, krakers als culturele ondernemers en geredde slooppanden. Daarna volgen een weerwoord op de negatieve beeldvorming, debatbijdragen en een slotbeschouwing. Zeer lees-waardig, al was het alleen al vanwege de vele foto's en ervaringsverhalen over geslaagde én minder geslaagde kraakacties van vroeger en nu.

Witboek Kraken
Uitgeverij Papieren Tijger

Foto's Gaza

Langs deze weg wil ik mijn walging uitspreken over de gepubliceerde foto's in het laatste Tribunennummer, in het artikel over het Israël/Palestina-conflict. Schokkende foto's van verminkte kinderalpjes vind je doorgaans op de voorpagina van de Telegraaf en had ik absoluut niet verwacht in het lijfblad van 'mijn' SP.

Jerûn 'vader van twee jonge zoontjes' Dreves, Oldehove

Betalen, betalen, betalen

Dat gemanipuleer van de regering, de Belastingdienst en de banken zit me zó hoog! Eigenlijk wilde ik me juist niet ongerust laten maken over de kredietcrisis. Immers, wat heb ik er eigenlijk mee te maken: ik heb geen hypotheek, ik heb geen schulden, betaal alles op tijd en koop niets op krediet. Welnu... De eerste berichten van het pensioenfonds waren niet gunstig: we moeten niet rekenen op indexatie (prijscompensatie)!! Daarna de Belastingdienst met de voorbereidende gegevens voor de aangiften over 2008. Twee dagen later: te betalen (al voor het jaar 2009 – het jaar is drie weken oud) 732 euro, of machtiging voor gespreide betaling. Waarbij de eerste betaling vóór 28 februari 2009 bij de Belastingdienst binnen moet zijn. Schande.

Corry van der Kolk, Opperdoes

Hoezo nuts?

Met enige verbazing zag ik SP'ers actie voeren tegen de verkoop van Essent. Ik had verwacht dat de SP het gedoe juist zou aangrijpen om haar leden met klem te adviseren over te stappen op Greenchoice. Greenchoice levert alleen groene energie en beschouwt kernenergie niet als groen. De topman van het bedrijf neemt uit principiële overwegingen genoegen met een salaris van bruto rond de 60 duizend euro en er zijn geen bonussen. Greenchoice helpt klanten belangeloos met advies over subsidieaanvragen voor zonnepanelen en schept mogelijkheden voor klanten om te participeren in windmolens. Essent daarentegen

verkoopt kernenergie als groene energie, is mede-eigenaar van de enige kerncentrale die Nederland heeft en de topman behoort tot de 'graaiers'. De SP gaat voorbij aan het feit dat er ook bedrijven zijn waar geen graaicultuur heerst, maar rekening wordt gehouden met duurzaamheid en solidariteit. (Voor de goede orde: ik heb geen financieel belang bij Greenchoice en ook geen familie of vrienden die er werken.)

Rix Kijne, Deventer

Stelletje charlatans

Miljarden voor de banken, de topman van de ING een miljoen mee, maar de gezondheidszorg in Limburg, pas nog zeltogend in het nieuws, daar is absoluut geen geld voor. Wie is hier nu gek? De rechtsstaat glijdt meer en meer af, de politie schrijft zich de vingers blauw aan verballen, we hebben kliklijnen net als in voormalig Oost Duitsland en de politie houdt op snelwegen, in discotheken of waar het ze maar uitkomt, op razzia's gelijkende acties. Openlijk ligende ministers worden er niet op afgerekend en de journalist likt de handen van de politici anders komt-ie het Binnenhof niet meer in. Onder Kok ging het nog, nu zijn we daadwerkelijk aan een stelletje charlatans overgeleverd.

J. de Wit, Groningen

Gekrakeel

Die Nederlandse vrijheid van meningsuiting, je zou 't op een opriscurus Nederlandse taal sturen. Is onze taal zo rijk aan mogelijkheden om je mening uit te drukken, op zo'n manier dat er ook nog naar je geluisterd wordt, komt men over het algemeen niet verder dan armzalige beledigingen. Lang leve de Jip en Janneke-taal.

Henry van Beek, Metslawier

Mensen boven winst

Het rampenkapitalisme heeft ons van de ene in de andere crisis gestort. Hadden we al een voedselcrisis, een armoedecrisis, een oorlogscrisis, een energiecrisis en een klimaatcrisis, nu hebben we ook een

kredietcrisis. Het wordt tijd ons economisch bestel in te richten naar menselijke behoefte, niet naar de grillen van de markt. De hele wereld heeft kunnen zien waar het credo *one dollar, one vote* toe heeft geleid. Een goed begin is om de nutsbedrijven, van bakken tot het spoor, van energie tot de communicatiemarkt, volledig in publieke handen te brengen. Dit heeft als voordeel dat we allemaal de baas zijn over deze bedrijven, en niet slechts aandeelhouders en directeurs. Hiermee voorkomen we niet alleen dat de top zich kan verrijken, we voorkomen ook kapitaalvlucht, belastingontduiking, korte termijn politiek, en het produceren voor de winst van enkelen. Gedeeltelijke nationalisatie, zoals nu met de banken is gebeurd, is daarentegen een beloning voor het marktfalen.

Daniël Wardenier, Amsterdam

Prik mee:
PRIKBORD@SP.NL

Krankzinnige deal

Beursanalist Kees de Kort zei op BNR over de deal van Bos met de ING dat het de slechtste zakendeal was die hij in zijn leven had meegemaakt. Hij noemde het een krankzinnige deal. En hij heeft natuurlijk gelijk. Bos geeft 22 miljard als cadeautje aan ING, want het is nog maar de vraag of die hypotheek ooit nog iets op gaan leveren. De staatsschuld loopt op en de burger mag uiteindelijk betalen voor de verkeerde beleggingsbeslissingen van vet betaalde bankmanagers. De 10 procent armen in Nederland moeten blij zijn als ze aan het eind van het jaar een kadootje van 50 euro krijgen: een spectaculaire actie wordt dat dan genoemd....

Deva Daniel Luysterburg, Uffelte

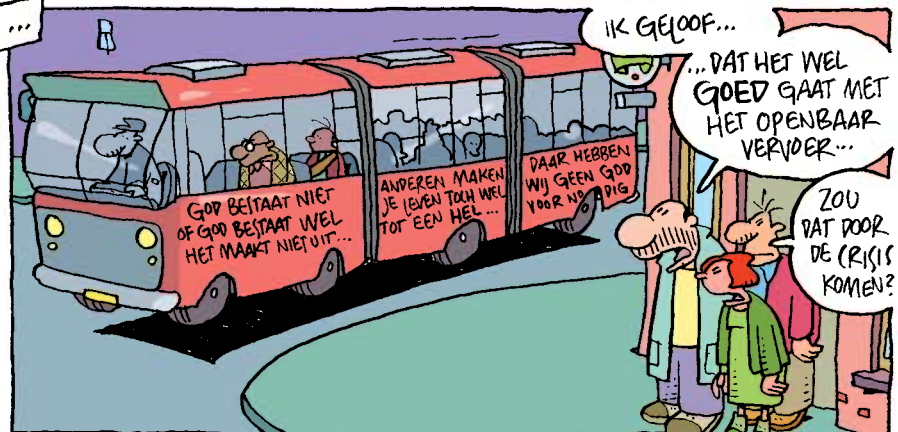

Over bloemetjes en bijtjes

Onderzoekers van de Wageningen Universiteit hebben vastgesteld dat de sterfte onder honingbijen bij Nederlandse imkers de laatste jaren schrikbarend hoog is. Hoe dat komt, is vooralsnog onbekend. Mogelijke oorzaken zijn de opmars van ziekteverwekkers als de Aziatische varroamijt, het afnemende aantal bloeiende bloemen buiten in het veld en gemodificeerd planten- en bloemenzaad. Bijen zorgen voor bestuiving van onder meer groente, fruit, zaadgewassen en diverse soorten wilde planten. Imkers en hun bijenvolken vormen dan ook een belangrijke factor voor de land- en tuinbouw, milieu en natuur.

THEO DE BUURTCONGIERGE

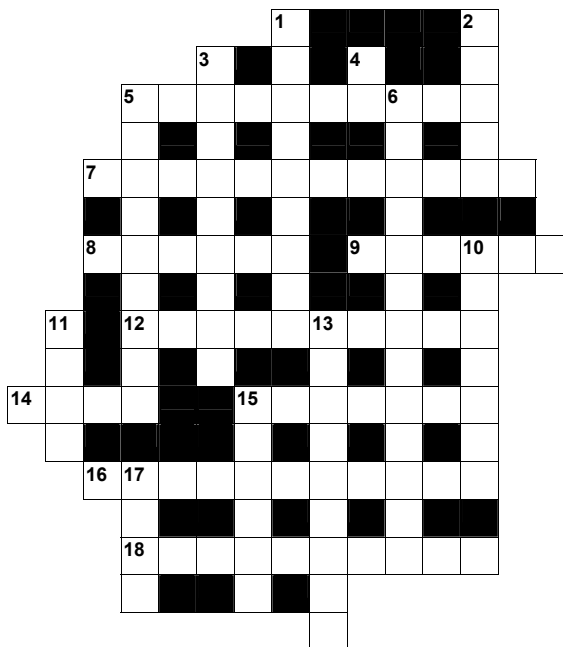

Horizontaal

5. Vluchtauto neemt alleen grofvuil mee. (10) - 7. Sprakeloos verwonderd. (12) - 8. Omhakken die A4tjes! (6) - 9. Dit openbaar vervoer is vast mobiel te bereiken. (6) - 12. Dronken op de weg? Doe dan rokend hiermee de test (niet inhaleren). (10) - 14. Slappe periode. (4) - 15. Natuurlijke vijand van de Alpenhond? (7) - 16. Het hof vindt u aan het slot. (11) - 18. Informeel samenzijn legt weinig gewicht in de schaal. (10)

Verticaal

1. Knowhow van het meisje dat de rekken in supermarkt vult. (9)
 2. Bedrijfskapitaal van een uitgever. (5) - 3. Konijnenspeelgoed. (9)
 4. Privé-assistente van je vader. (2, ook afk.) - 5. Criminele huisdieren? Deze cel in! (9) - 6. Opgeslagen een wel erg magere vis? (13)
 10. Dieren misdragen zich deernlijk. (7) - 11. Visplek om te wortelen. (4)
 13. Deze kip is een sieraad om te zien. (9) - 15. Aandachtig de arrestant vastnemen. (6) - 17 Wijd en zijd verstreken. (4, ook 2,2)

KORT NEDERLANDS februari 2009

Opdrachten: A geeft een aantal bestaande afkortingen. Het is de bedoeling dat u zelf voor iedere afkorting een niet-bestaande invulling verzint (met als het kan, dezelfde strekking). De redactie zal inzendingen beoordelen op originaliteit (gebruik geen enkel woord uit het origineel).

B geeft een aantal niet-bestaande afkortingen. Verzin er iets leuks bij!

Voorbeelden A

- 1 AAW Algemene ArbeidsongeschiktheidsWet
Voorbeeld Au Alles Weigert
- 2 ZOAB Zeer Open AsphaltBeton
Voorbeeld Zie, Onze Auto's Bestuurbaar

Opdrachten A

- 1 ADS Algemene Doopsgezinde Sociëteit
- 2 WAD Waterschaps Archieven Database
- 3 IT Informatie Technologie
- 4 PVV Partij Voor de Vrijheid
- 5 WWW World Wide Web
- 6 VARA Vereniging van Arbeiders Radio Amateurs
- 7 TON Trots Op Nederland
- 8 ABP Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
- 9 AI Artificiële Intelligentie
- 10 BOA Buitengewoon OpsporingsAmbtenaar

Voorbeelden B

- 1 WILD Wilders In Lawaaiig Debat
- 2 KAAL Kapsel Aangepast Aan Leeftijd

Opdrachten B

- 1 IK
- 2 PROP
- 3 BAL
- 4 FORMATIE
- 5 BINNEN
- 6 SNEL
- 7 PPP
- 8 WERELD
- 9 AF
- 10 LALA

OPLOSSING CRYPTOGRAM januari 2009**Horizontaal**

1. Over - 4. Toverbal - 6. Aambeeld 8) Klimt 9) Pleisterplaats 12. Te 13. Pond - 14. Opkweken - 16. Uitgeteld - 18. Kunstaas - 19. Uitwonen 20) Sla.

Verticaal

1. Onvoldoende - 2. Eer - 3. Pastinaak - 4. Toe - 5. Familieband - 7. Beginpunt - 8. Koppositie - 10. Toestand - 11. Zeeland - 15. Mal 17. Geweld.

OPLOSSING SPIRAALTJE januari 2009

De volgorde van de gezochte woorden in de citatenslang is:

Levenswijze; Eersterangs; Scenariste; Echtbreuk; Kwartaal; Leuning; Genant; Trein; Neen; Nop; Po.

Stuur uw oplossing, uitsluitend per brief(kaart), vóór 2 maart naar de Puzzelredactie van de Tribune, Vijverhofstraat 65, 3032 SC Rotterdam. Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

Winnaar van cryptogram januari: N.T.G. de Vries uit Almere

**NUON
VERKOPEN?**

**KUNNEN WE
IETS DOEN?**

**JA!
GA NAAR
SP.NL/ZEZIJNNUTS**

**ZE
ZIJN
NUTS**

“Aandeelhouders denken snel geld te vangen. Dat ken ik ergens van”